

1. ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි සංවර්ධනය

1.1 ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයට කෘෂිකර්මයේ දායකත්වය

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික පසුබිම

65610km² ක භූමි ප්‍රමාණයකින් යුක්ත වූ ශ්‍රී ලංකාව අතීතයේ සිට කෘෂිකාර්මික රටක් ලෙස නම් දරා ඇත. විජය කථා පුවතින් පිළිබිඹුවන ආර්යයන්ගේ ජන සංක්‍රමණවලින් පසු එනම් ක්‍රි.පූ.6වන ශත වර්ෂයෙන් පමණ පසු වී ගොවිතැන ඇතුළු කෘෂිකාර්මික කටයුතු දිවයිනේ ව්‍යාප්ත වූයේ ය යන්න ඉතිහාසයේ දැක්වේ. අතීතය පිළිබඳ විමසා බැලීමේ දී ශ්‍රී ලංකාව කෘෂිකර්මයෙන් ස්වයංපෝෂිත ව තිබූ බවට සාධක ඇත. කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත කර්මාන්ත ද ඇතුළත් ස්වයංපෝෂි කෘෂි ආර්ථිකයක් හා ඉහළ ආහාර සුරක්ෂිතතාවක් රට තුළ පැවති බව ඉතිහාසය තුළින් සනාථ කළ හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තයේ වර්තමාන තත්ත්වය

• දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට දක්වන දායකත්වය

ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට දායක වන ප්‍රධාන අංශ කිහිපයක් තිබේ. මේ අතර කෘෂිකර්මය, කර්මාන්ත හා සේවා යන අංශ කැපී පෙනේ. කෘෂිකර්මය මීට දශක කිහිපයකට පෙර දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට විශාල දායකත්වයක් දක්වා ඇති බව පැහැදිලි වන නමුත් වර්තමානය වන විට මේ තත්ත්වය ක්‍රමානුකූලව අඩු වී ඇත. (වගුව 1.1 වගුව හා වගුව 1.2) එහෙත් කෘෂිකර්මය මගින් දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට එකතුවන නිෂ්පාදන ප්‍රමාණයෙහි අඩුවක් දක්නට නොලැබේ.

වගුව 1.1 : දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට ඒ ඒ අංශයන්ගේ දායකත්වය පවතින මිල අනුව (රුපියල් මිලියනවලින්)

වර්ෂය	කෘෂිකර්මය	සේවා	කර්මාන්ත
2002	233,615	944,158	458,265
2003	241,122	1,063,317	518,028
2004	262,271	1,230,212	598,357
2005	289,906	1,422,428	776,382
2006	333,137	1,705,064	900,479
2007	418,104	2,089,848	1,070,737
2008	590,114	2,525,099	1,295,470

ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙම අඩු වීමට මූලික හේතුව කෘෂිකර්මයට වඩා වැඩි වේගයකින් කර්මාන්ත සහ සේවා අංශ දියුණු වීමයි. විශේෂයෙන් ම සේවා අංශය ලබා ඇති දියුණුව කැපී පෙනේ. මධ්‍යම මට්ටමේ ඒක පුද්ගල ආදායමක් ලබන ශ්‍රී ලංකාව වර්තමානයේ ශීඝ්‍ර සංවර්ධනයක් කරා ළඟාවන රටක් ලෙස සලකයි. රටක් ආර්ථික සංවර්ධනය කරා ළඟා වීමේ දී සාමාන්‍යයෙන් එම රටේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට කෘෂිකර්මය දක්වන්නා වූ දායකත්වය ක්‍රමයෙන් අඩු වී කර්මාන්ත හා සේවා අංශයන් හි දායකත්වය වැඩි වීමක් පෙන්වයි. මෙයින් අදහස් වන්නේ එම රටේ සංවර්ධනයට කෘෂිකර්මාන්තයෙහි දායකත්වය හෝ වැදගත්කම නොසලකා හැරීමක් නොව එම අංශය ද පවත්වා ගනිමින් අනෙක් අංශ වර්ධනය වන බවයි.

වගුව 1.2 : ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට ආර්ථිකයේ විවිධ අංශවල දායකත්වය ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්

වර්ෂය \ අංශය	1950	1964	1974	1984	1994	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
කෘෂිකර්මය	41	36.4	33.2	28.7	23.8	12.5	11.8	11.3	11.7	13.4	12.0	11.9
කර්මාන්ත	17	16.4	25.1	26.3	26.2	28.6	30.2	30.6	29.9	29.4	28.6	28.7
සේවා	35	47.0	41.8	45.0	50.1	58.8	58.0	58.0	58.4	57.2	59.3	59.3

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට කෘෂි අංශය දායකවන ක්ෂේත්‍ර

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට බෝග නිෂ්පාදන, සත්ව නිෂ්පාදන, ධීවර නිෂ්පාදන හා වන සම්පත් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන ආදී කෘෂි අංශයේ විවිධ ක්ෂේත්‍ර දායක වේ.

වගුව 1.3 : පසුගිය වසර කිහිපයක සත්ත්ව හා ධීවර නිෂ්පාදන ප්‍රමාණ

සත්ත්ව නිෂ්පාදන	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
කිරි (ලීටර් මිලියන)	183.0	183.2	186.8	190.3	192.7	196.6	202.5	208.1
බිත්තර (මිලියන)	9460.6	8907.0	8848.8	8745.9	8645.5	9016.6	9156.0	10398.1
ධීවර නිෂ්පාදන මුහුදු මාළු (මෙ.ටොන් දහස්)	255	275	255	250	130	216	253	275
මිරිදිය මාළු (මෙ.ටොන් දහස්)	30	28	30	33	33	35	38	44

ධීවර නිෂ්පාදන හා වන සම්පත් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට දක්වන දායකත්වය ප්‍රතිශත අගයක් ලෙස 1.4 වගුවෙන් දැක්වේ.

වගුව 1.4 : ධීවර නිෂ්පාදන හා වන සම්පත් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදනවල දායකත්වය

	1996	1998	2002	2003	2004	2005	2006
ධීවර නිෂ්පාදන	2.7	2.6	2.4	2.2	1.9	1.0	1.5
වන සම්පත් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන	2.1	1.7	1.4	1.6	1.6	1.7	1.7

ශ්‍රී ලංකාවේ වගා කරන ප්‍රධාන බෝග වන වී, තේ, රබර්, පොල් හා වැදගත් සුළු අපනයන බෝගවල මුළු නිෂ්පාදනය හා වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය පසුගිය වසර කිහිපයක විචලනය වී ඇති අයුරු 1.5 වගුව මගින් පෙන්වයි.

වගුව 1.5 : පසුගිය වසර කිහිපයක දළ වශයෙන් වගාකළ භූමි ප්‍රමාණය හා නිෂ්පාදනය

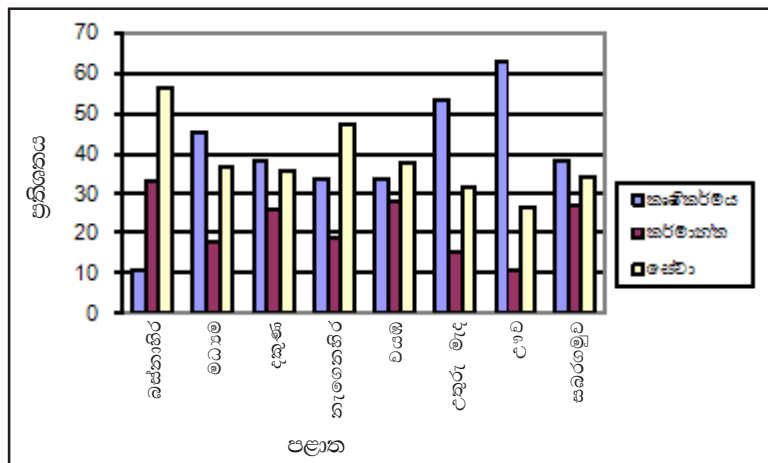
බෝගය	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
වී නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් (දහස්)	2695	2859	3071	2628	3246	3342	3131	3875
වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර (දහස්)	798	75.2	983	779	937	910	816	1053
තේ නිෂ්පාදනය කිලෝ (මිලියන)	296.3	310.6	304.8	309.4	317.2	310.8	305.2	318.0
වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර (දහස්)	189	188	188	211	222	222	222	222
රබර් නිෂ්පාදනය කිලෝ (මිලියන)	86.0	90.5	92.0	94.7	104.4	109.2	117.6	129.2
වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර (දහස්)	157	115	115	115	116	120	120	122
පොල් නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් (මිලියන)	2769	2392	2562	2591	2515	2785	2869	2909
වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර (දහස්)	--	395	395	395	395	395	395	400
කුරුඳු නිෂ්පාදනය	12615	12920	13018	12805	13382	12994	13362	13427
වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර (දහස්)	24568	25355	26110	25086	26102	25615	25756	26768
ගම්මිරිස් නිෂ්පාදනය (ටොන්)	17091	17697	17856	18561	18292	18601	19393	22870
වගා කළ භූමි ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර)	28472	29100	30029	31325	31150	30494	30517	34066

රැකියා නියුක්තියට දක්වන දායකත්වය

ජනගහනයෙන් 70% කට ආසන්න පිරිසක් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජීවත් වෙමින් තම ජීවිකාව සඳහා කෘෂිකර්මය මත යැපෙති. 32%ක් පමණ කෘෂි අංශයේ නියැලී ඇත. මේ නිසා අංශයක් ලෙස සැලකීමේ දී වැඩි ම සේවා නියුක්තියක් ඇත්තේ කෘෂිකර්මයේ ය. (වගුව 1.6 හා ප්‍රස්තාරය 1.1) රැකියා ජනනය කළ හැකි ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස කෘෂි අංශය හැඳින්විය හැකි ය. එහෙත් කෘෂි අංශයේ රැකියා නියුක්තිය ක්‍රමයෙන් සැලකිය යුතු වැඩි වීමක් නොපෙන්වන්නේ, වගා කටයුතු සඳහා යොදා ගත හැකි ඉඩම් සීමා වීමත්, කර්මාන්ත හා සේවා අංශවල දියුණුවත් සමග කෘෂිකර්මයේ නියුතු ව ඇති ශ්‍රමය එම අංශ කෙරෙහි ඇදී යාමත් නිසා ය.

වගුව 1.6 : සේවා නියුක්තියේ දායකත්වය ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්

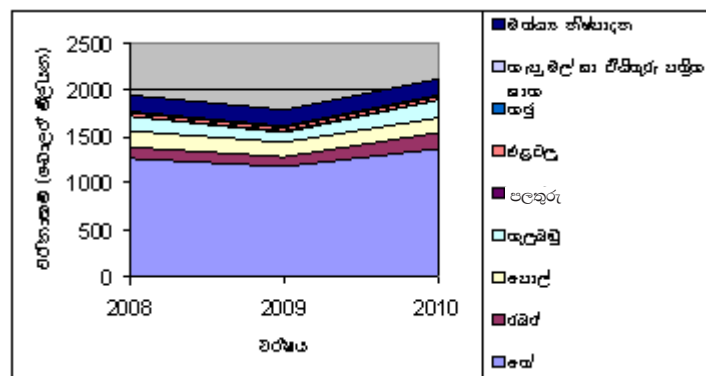
වර්ෂය අංශය	1946	1981	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
කෘෂිකර්මය	53	46	32.6	34.5	35.0	33.5	30.7	32.18	31.26	32.66	32.6	32.7
කර්මාන්ත	9	11	25.0	22.1	21.7	22.0	24.5	26.60	26.61	26.31	25.1	24.2
සේවා	37	40	42.4	43.4	43.3	44.5	44.8	41.25	42.12	41.02	42.3	43.1

ප්‍රස්තාරය 1.1: පළාත් මට්ටමින් සේවා නියුක්තියේ ප්‍රතිශත ව්‍යාප්තිය (2009)

• විදේශ විනිමය ඉපැයීම

කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අපනයනය කිරීමෙන් විදේශ විනිමය උපයා ගත හැකි ය. (ප්‍රස්තාරය 1.2)

ප්‍රස්තාරය 1.2 : පසුගිය වසර කිහිපය තුළ කෘෂි නිෂ්පාදන කිහිපයක අපනයන ප්‍රමාණ (බිලියන මිලියන)

ආනයන ආදේශක නිපදවීම

රටේ ජනතාව පරිභෝජනය සඳහා අවශ්‍ය මුළු නිෂ්පාදන ප්‍රමාණයට රට තුළ නිෂ්පාදනය නොවන නිසා කෘෂි භාණ්ඩ ආනයනය කිරීමට සිදු වේ.

එසේම පාරිභෝගික ඉල්ලුමට සරිලන ගුණාත්මක ආහාර වර්ග මෙරට නිෂ්පාදනය කළ නොහැකි නිසා ද සමහර කෘෂි නිෂ්පාදන ආනයනය කිරීමට සිදු වේ. උදා: සංචාරක හෝටල් සඳහා අවශ්‍ය පැණි රස රාබු, තක්කාලි පල්පය , තිරිඟු පිටි, මයිසුර් පරිප්පු, රට ඉඳි, ඇප්‍රිකට්. මෙම කෘෂි නිෂ්පාදන වෙනුවට ආදේශක නිපදවීම මගින් ආනයනික කෘෂි භාණ්ඩ සඳහා වැයවන මුදල රට තුළ ඉතිරි කර ගත හැකි ය. (වගුව 1.7)

වගුව 1.7: පසුගිය වසර කිහිපය තුළ කෘෂි නිෂ්පාදන කිහිපයක් හා පොහොර ආනයන ප්‍රමාණ (ඇමෙරිකානු ඩොලර් මිලියන)

ආනයන ද්‍රව්‍ය	2007	2008	2009	2010
සහල්	38.7	43.8	22.9	59.0
සීනි	154.1	206.2	218.7	363.3
තිරිඟු	233.7	375.5	259.3	257.2
පොහොර	192.5	376.6	193.4	240.5

• ජනතාවගේ පෝෂණයට සහ ආහාර සුරක්ෂිතතාවට දායක වීම

අවශ්‍ය අවස්ථාවක දී, අවශ්‍ය ප්‍රමාණවලින්, නියමිත ගුණාත්මයෙන් යුක්ත ව අවශ්‍ය ආහාර වර්ගයක් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව ආහාර සුරක්ෂිතතාව ලෙස හැඳින් වේ. කෘෂි ක්ෂේත්‍රය දියුණු කිරීම මගින් රටේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඇති වේ. රටේ ජනතාවට මනා පෝෂණයක් ලැබීමෙන් තුවෙන් සෞඛ්‍ය සම්පන්න ජනතාවක් ඇති වේ. නිරෝගී හා ක්‍රියාශීලී ජනතාවක් බිහිවීම රටේ සංවර්ධනයට හේතු වේ. ප්‍රධාන ආහාර බෝගවල නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම, ප්‍රධාන ආහාර බෝගවලට ආදේශන ලෙස යොදා ගත හැකි දේශීය ආහාර බෝග නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීම, ප්‍රෝටීන් බහුල ශාක හා සත්ව නිෂ්පාදනය දියුණු කිරීම, පසු අස්වනු තාක්ෂණය දියුණු කිරීම වැනි ක්‍රම භාවිත කිරීමෙන් රටේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඇති කළ හැකි ය.

- වැඩි වන ආහාර ඉල්ලුම සපුරාලීම
- කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රය සඳහා අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය සැපයීම
උදා: රබර් කර්මාන්තය සඳහා රබර් කිරි සැපයීම

කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත කර්මාන්ත

වර්තමානයේ කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත ව්‍යාපාර සහ කර්මාන්ත රාශියක් පවතී.

- කෘෂිකාර්මික යෙදවුම් නිපදවීම
පොහොර, යන්ත්‍ර, කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය වැනි යෙදවුම් නිපදවීම මෙහි දී සිදු කෙරේ.
- ආහාර නිෂ්පාදන
සහල් සැකසීම, බිස්කට්, පාන්, යෝගට් වැනි නිෂ්පාදන කර්මාන්ත කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත ආහාර කර්මාන්තවලට උදාහරණ වේ. කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනවල අගය වැඩි කිරීම ද මෙහි දී සිදු කෙරේ.
- කෘෂිකාර්මික ඉඳි කිරීම
උදා: ගොවිපොළ ගොඩනැගිලි, සත්ව නිවාස, වැව් හා වාරි මාර්ග තැනීම
- සත්ව ආහාර නිෂ්පාදනය
උදා: බ්‍රොයිලර් සතුන්ගේ ආහාර, කිකිළියන්ගේ ආහාර

කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත කර්මාන්ත තුළින් රටෙහි ආර්ථික සංවර්ධනය ඇති වේ.

කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත සේවා

- * කෘෂිකාර්මික උපදේශන සේවා
මෙ මගින් ගොවීන්ට අවශ්‍ය නව දැනුම ලබා දීම සිදු කරයි.
- * කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ
මෙහි දී විවිධ පර්යේෂණ මගින් කෘෂිකාර්මික දියුණුවට අදාළ දැනුම ජනිත කිරීම සිදු කරයි.
- * ප්‍රවාහන සේවා
ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය ප්‍රවාහන සේවාවලින් විශාල ප්‍රමාණයක් කෘෂි භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයට යොදා ගැනේ. එහෙත් මේවායේ දුර්වලතම රැසක් දැකිය හැකි බැවින් දියුණු කළ යුතු ව පවතී.
- * නඩත්තු සේවා
කෘෂි යන්ත්‍ර, වැව්/අමුණු ආදිය නඩත්තු කිරීම මෙයින් අදහස් කරයි.
- * කෘෂිකාර්මික ණය හා රක්ෂණ සේවය
ගොවීන්ට සිය කෘෂිකර්මය ව්‍යාපාරයක් වශයෙන් කර ගෙන යාම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රාග්ධනය ණය ලෙස ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ඇති අතර, අඩමානය හා අවදානම අවම කර ගැනීමේ මෙවලමක් ලෙස කෘෂිකාර්මික රක්ෂණය වැදගත් වෙයි.
- * කෘෂි භාණ්ඩ අලෙවිය
මෙය සේවාවක් මෙන් ම ප්‍රමුඛ ව්‍යාපාරයක් ලෙස ද සැලකිය හැකි ය.
- * පුහුණු ශ්‍රමය සැපයීම
කෘත්‍රිම සිංවනය, රෝග නිවාරණය, පටක රෝපණය වැනි ක්‍රියාවන් රැසක් පුහුණු ශ්‍රමය සපයන සේවාවන් ලෙස ඇත.

1.2 අතීතයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මයෙහි පැවති සක්‍රීයත්වය

ස්වයං පෝෂිත ආර්ථිකයක් පැවති බවට සාක්ෂි

සංස්කෘතිය, ශිෂ්ටාචාරය හා සමාජය එකතු කළ, පරිසර හිතකාමී, තිරසාර, කෘෂිකාර්මික ජීවන රටාවක් තුළින් ස්වයංපෝෂි කෘෂි ආර්ථිකයක් අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති බව, ලිඛිත ඉතිහාසය, පුරා විද්‍යා සාක්ෂි සහ අදටත් ඉතිරි වී ඇති නිෂ්ටාවශේෂ තුළින් පැහැදිලි වේ.

වැව් අමුණු ඇතුළත් සංකීර්ණ වාරි පද්ධතියක් පැවති රජරට ශිෂ්ටාචාරය ලෙස හඳුන්වන වියළි කලාපය පුරා විහිදී ඇති වැව්, අමුණු, කෙත් වතු, ඇලවේලි පද්ධති සහ ඒ ආශ්‍රිත නටබුන් පිළිබඳ ව සලකා බලන විට එකල ආහාර නිෂ්පාදනය සමාධිමත් තත්ත්වයක තිබූ බව නිගමනය කළ හැකි ය. වැව්වලින් පෝෂණය වන කෘෂිකර්මය හා බැඳුණු සංකීර්ණ ජනාවාස රටාවක් වියළි කලාපයේ වූ බවට අදටත් සාක්ෂි ඇත.

වැඩිවන ජන ගහනය රට පුරා ව්‍යාප්ත වී යාමත් සමග ගංගාවලින් පහසුවෙන් ජලය ලබා ගැනීමට නොහැකි වූ ප්‍රදේශවල ජලය රැස්කර තබා ගැනීම වැදගත් අවශ්‍යතාවක් විය. මේ නිසා සහ වරින්වර පැමිණි දුර්භික්ෂ වැනි ගැටළුකාරී තත්ත්වලට පිළියම් ලෙස රජවරු විශාල වශයෙන් වැව් තැනවීමේ කාර්යයෙහි නිරත වූ බව මහා වංශයේ සඳහන් වේ.

කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා වැව් රැසක් ඉදි කර තිබූ නිසා රජරට වැව් බැඳි රාජ්‍යය ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ. එම ප්‍රදේශයේ විශාල වගා වපසරියක් තිබූ බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. මෙරට වාරි කර්මාන්තයේ ආරම්භක අවදියේදී ඉදිවූයේ කුඩාගම් වැව් ය. පුරාණ ගමෙහි වැව් තිබූ බව "වාපි " යන පදයෙන් පැහැදිලි වේ. ක්‍රි.ව. එක, දෙක,තුන වැනි ශතවර්ෂවලට අයත් සෙල්ලිපිවල හා වංශ කතාවල සඳහන් නොවන වැව් 150ක් පමණ පිළිබඳ තොරතුරු සොයාගෙන ඇත. රජරට ප්‍රදේශයේ සැම ගමකටම වැවක් තිබූ බවට සාක්ෂි ඇත.

වංශ කතාවල සඳහන් පරිදි රාජ්‍ය නායකයෝ වැව් අමුණු ඉදිකර කෘෂිකර්මාන්තයේ දියුණුව සැලසූ අතර ඒ නිසා සමාධිමත් කෘෂි ආර්ථිකයක් එදා පැවති බව නිගමනය කළ හැකි ය. මෙම වාරි නිර්මාණ පිළිබඳ ව ඉදිරි පරිච්ඡේදයක සඳහන් වේ.

ආහාර නිෂ්පාදනය සහ ද්‍රව්‍ය අපනයනය

විසළි කලාපයේ පුළුල් ලෙස වර්ධනය වූ වැව් සහ ඇළ අමුණු සංකීර්ණය නිසා බොහෝ අවස්ථාවලදී ජනගහනයට ප්‍රමාණවත් ලෙස ආහාර නිෂ්පාදනය පැවතිණි. අති විශාල දාගැබ් සහ විහාර සංකීර්ණ ඉදිකිරීමටත්, විශිෂ්ට මූර්තින්, සිගිරිය වැනි නගර නිර්මාණයටත් එකිනෙකට සම්බන්ධ වූ පුළුල් වාරි මාර්ග පද්ධතිය ගොඩනැගීමටත් අවශ්‍ය වූ ශ්‍රම සම්පතෙහි අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමට ආහාර අතිරික්තයක් තිබිය යුතු විය. ශ්‍රී විභූතිමත් ශිෂ්ටාචාරයක් ගොඩ නැගීමට පදනම වැටුණේ මෙම ආහාර අතිරික්තය නිසා ය.

රජරට පමණක් නොව දක්ෂිණ රෝහණ රාජ්‍යයේදී වී වගාව සමාධිමත්ව තිබූ බව සම්මෝහ විනෝදනියෙහි සඳහන් වේ. සිතුල් පව්ව විහාරයේ සහ තිස්ස මහා විහාරයේ නේවාසික භික්ෂූහු දොළොස් දහසක් වාසය කළහ. වට්ටගාමිණී අභය සමයේ බැමිණිනිටියාසාය ඇති වූ විට මේ ආශ්‍රමවල තෙවසකට සැහෙන ධාන්‍ය ඉතිරිව තිබුණු බව සඳහන් වේ. දකුණු දේශයේ කුඹුරු වගාව සමාධිමත් ව පැවති බව මෙයින් සනාථ වේ. තුන්වන ශතවර්ෂය වන විට විසළි කලාපයේ උතුරු මැද ප්‍රදේශයේද, ගිනිකොණ දිග ප්‍රදේශයේ ද වී වගාව සිදු කර තිබිණි.

තෝනිගල සෙල්ලිපියේ සඳහන් පරිදි කන්න තුනක වගා අස්වනු නෙලා ඇති අතර කැලෑ පුලුස්සා තල, මුං වැනි බෝග වැපුරූ බව ප්‍රකාශ කිරීමෙන් හේන් ගොවිතැන තිබූ බව ද පැහැදිලි වේ. වී ගොවිතැනට අමතර ව මුං වැනි මාෂ බෝගත්, ගෙවතු හා හේන්වල අලුපුහුල් , ලබු වැනි එළවලු වර්ගත් වවා තිබූ බව මහා වංශයේ සඳහන් වේ. පොල්වගාව, උක්වගාව මෙන්ම කපු වගාව ද තිබූ බව මහා වංශයෙහි තවදුරටත් සඳහන් වේ.

පොළොන්නරුවේ මහා විජයබාහු රජු වී වගාව දියුණුකොට සහල් විදේශීය රටවලට යැවීමෙන් රටේ ආදායම වැඩිකර ඇති අතර, එකල ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික රටාවක් පැවති බවද ඉතිහාසයේ සඳහන්ව ඇත. ඇලවල් 3910 ක් , කුඩා වැව් 2376 ක් , මහ වැව් 163ක් අමුණු 165ක් කරවමින් පරාක්‍රමබාහු රජුද රට සහලින් ස්වයංපෝෂණය කිරීමේ කාර්යයට දායකවී ඇත. පැරකුම් රජු සමයේ, ශ්‍රී ලංකාව පෙරදිග ධාන්‍යාගාරය ලෙස හැඳින්වූයේ ද එකල පැවති ස්වයංපෝෂි ආර්ථික රටාව නිසාය. මේ කාලයේදී ද විදේශ රටවලට සහල් අපනයනය සිදු කර ඇත.

දකුණු ඉන්දියාවේ සංගම් සාහිත්‍යයට අයත් ක්‍රි.ව. දෙවන ශත වර්ෂයේදී රචනා කෙරුණු පටිච්ඡන්දපාලෙ නම් දෙමළ කෘතියෙහි ඉල්ලන්තුනවූ හෙවත් ශ්‍රී ලංකාවෙන් දකුණු ඉන්දියාවට ආහාර ද්‍රව්‍ය ගෙන යන ලද බව සඳහන් ව ඇත.

බෝගවගාවට අමතර ව පශු පාලනය ද එකල වැදගත් රැකියාවක් ලෙස පැවතිණි. ඒ මඩ ගොවිතැන පවතින රටක ගවයාගෙන් විශාල සේවයක්වන නිසාය. එසේම මෙය රටේ ආර්ථික පදනමේ එක අංගයක් ද විය. පස්ගෝරස හා කෘෂිකර්මය යන හේතු දෙක සඳහා ගවයන් ඇති කර ඇත. කිරිවලින් වෙඩරු, ගිතෙල් , දිකිරි සැදීමටත්, ගොනුන් තවලම් හා සී සැමටත් යොදාගෙන ඇති අතර මස් සඳහා සතුන් ඇති කිරීමක් සඳහන් නොකෙරේ. ගොපලු ගම්මාන තිබූ බව සඳහන් වන අතර පශු පාලනය ද සාර්ථක ව තිබූ බව පෙනේ.

අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ වෙළෙඳාම ඉතා උසස් මට්ටමක පැවති බව රසවාහිනයේ දැක්වෙන අතර ආනයන, අපනයන වෙළෙඳාම දියුණු තත්ත්වයක පැවති බව වරාය සමූහයෙන් පැහැදිලි වේ. උදාහරණ ලෙස මහාතිත්ථ වරාය (දැනට මන්නාරම) හා ඒ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය වෙළෙඳ නගරයක් ලෙස ද දැක් වේ.

පේශ කර්මාන්තය හා පේශ කාර්මිකයන් සිටි බව හා රෙදි පිළි අපනයනය පවා සිදු කර ඇති බව දැක් වේ. ඒ අනුව කපු වගාව තුළින් රෙදි පිළි කර්මාන්තයට අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය සැපයූ බව නිගමනය කළ හැකි ය. විජයාවතරණය සිදුවන විට කුවේණිය කපු කට්මින් සිටි බව ඉතිහාසයේ සඳහන් ව ඇත. සීනි නිෂ්පාදනය ද සිදු කළ බව ශිලා ලේඛණ හා මහා වංශය සඳහන් කරයි. සෞඛ්‍ය පහසුකම් සැලකූවිට, වෛද්‍යවරු රෝහල්, මෙන්ම ඖෂධ වර්ග තිබූ බවට ද මහා වංශය

සාක්ෂි දරයි. පැරණි නටඹුන් අතර ඇති බෙහෙත් ඔරු ආදිය මේවා තහවුරු කරයි. නිරෝගී ජනතාවක් බිහිවීම ද ස්වයංපෝෂිත ආර්ථිකයක් ඇතිවීමට හේතු වූවා යැයි නිගමනය කළ හැකි ය. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් ශත වර්ෂ නවයක් යන තුරු අනුරාධපුර නගරය සෞභාග්‍යමත් ව පැවති බව මහා වංශය පවසයි.

සංස්කෘතික දියුණුවක් පැවතීම

රටක හෝ සමාජයක සංස්කෘතික දියුණුව ඇතිවන්නේ ආහාරවලින් ස්වයංපෝෂණය වූවාට පසු ව බව සමාජ විද්‍යාඥයන්ගේ අදහසයි. පැරණි ශ්‍රී ලංකා ජන සමාජය තුළ ජනතාවට අවශ්‍ය ආහාර පහසුවෙන් සපයා ගත හැකි විය. මෙය උසස් ශිෂ්ටාචාරයක් බිහිකර ගැනීමට හිතකර සාධකයකි. පුරාතණ ආහාර නිෂ්පාදන සම්ප්‍රදාය කෘෂිකාර්මික ක්‍රමයටක වඩා එයින් ඔබ්බට ගිය ගොවි සංස්කෘතික සම්ප්‍රදායක් දක්වා විහිදී තිබූ බව සනාථ කළ හැකි කරුණු ඉතිහාසයේ ඇත. සම්ප්‍රදායක ආහාර නිෂ්පාදනය මගින් ආහාර නිපදවීම පමණක් අරමුණු නොකළ අතර අඛණ්ඩ අංගයක් ලෙස ශිෂ්ටාචාරය හා සමාජය එකට එකතු කරනු ලැබූ ඒකාබද්ධ ක්‍රියා පිළිවෙලක් අඩංගු විය. මේ නිසා ගම, වැව, කුඹුර, පන්සල යන සංකල්පය විකාශය විය. (වැවයි-දාගැබයි සංකල්පය කෘෂිකර්මය හා බැඳුණු සංස්කෘතියක් ඇති බව පවසයි)

වාරි මාර්ග දියුණුවෙන් ගොවිතැන සංශ්‍රීක විය. ගොවිතැන සශ්‍රීක වූ විට වෙහෙර විහාර දියුණු විය. ගමේ පන්සල ආරක්ෂාකරමින් එහි වැඩ විසූ ස්වාමීන්වහන්සේලාට සිවුපසය ලබාදීමට වාරිමාර්ග මගින් ලබාගත් අය බදු යොදාගෙන ඇත. තෝනිගල සෙල්ලිපිය මේ බවට සාක්ෂි දරයි. ලේඛණ කලාව පැවති බව ද තහවුරු වේ.

විවිධ විශ්වාස, ඇදහිලි, උත්සව සංස්කෘතියේ අංගයන් විය. කෘෂිකර්මයට සම්බන්ධ දෑ ඇදහිලි ක්‍රමවලට සම්බන්ධ කර තිබුණි. වැවක සොරොච්ච අසල නාග රූප දැක්වීමෙන් වැවේ ජලය ආරක්ෂා කිරීම අපේක්ෂා කර ඇත. ජනතාව ජලය ලබා ගැනීම සඳහා විවිධ ඇදහිලි හා විශ්වාස අනුගමනය කර ඇත. වැසි ලාබගැනීමට වැස්ස වලාහක දෙවියන්ට කන්තලව් කිරීම, දෙවියන් උදෙසා පුද පූජා පැවැත්වීම සිදු කර ඇත. ජෙට්ඨ මූල නැකැත් කෙළිය හා දිය කෙළි උත්සව දෙවියන් මුල් කර ගෙන පවත්වා ඇත.

මහ පොළොවෙන් උපයා ගත් හවබෝග සම්පත් ත්‍රිවිධ රත්නයට පූජා කිරීමෙන් පසු පරිභෝජනයට ගැනීමෙන් හවබෝග සම්පත් වර්ධනය වන බව විශ්වාසයක්ව පවතී. සිවුවන සියවසේ දී අනුරාධපුරයේ පමණක් හික්ෂුන් වහන්සේලා විසිපත් දහසකට ආසන්න පිරිසක් වැඩි සිටි බවත් මේ සියලු දෙනා වහන්සේලාට දිනපතා දන් පිළිගැන්වීමට තරම් රට ධාන්‍යයෙන් සමෘධිමත් ව තිබූ බවටත් සෙල්ලිපිවල සඳහන් ව ඇත.

අළුත් සහල් මංගල්ලය පැවැත්වීම දෙවියන් කෝපවීම වැළැක්වීමට විවිධ පුද පූජා පැවැත්වීම වැනි සංස්කෘතික අංග ද කෘෂිකර්මය හා බැඳුණු ඒවා විය.

කෘෂිකාර්මික සශ්‍රීකත්වයට තුඩුදුන් හේතු

දියුණු වාරිකර්මාන්තය සහ තාක්ෂණය

වියළි කලාපය පුරා විහිද තිබූ ජනාවාසවල පාරිභෝගික ජල අවශ්‍යතාත්, කෘෂිකාර්මික කටයුතු උදෙසා වූ ජල අවශ්‍යතාත් ඉටු කර ගැනීමට ජලය එක් රැස් කර තැබීම අත්‍යවශ්‍ය විය. මේ නිසා ශිෂ්ටත්වය කරා ළඟා වූ මිනිසා වාසස්ථාන සාදා වියළි කලාපයේ පදිංචි වූ අවස්ථාවේ සිටම කුඩා වැව් තනා ජලය එක් රැස් කර තබා ගති. දිවයිනේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් 70% ක් පමණ වියළි කලාපයට අයත් වූ නිසාත් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවලට, විශේෂයෙන් ම වී ගොවිතැනට සුදුසු ඉඩම් පැවතියේ වියළි කලාපයේ නිසාත් ස්වභාවධර්මයේ අභියෝගයකට අතිත ශ්‍රී ලාංකික ජනතාව දුන් ප්‍රතිචාරයක් ලෙස කාලයාගේ ඇවෑමෙන් සංකීර්ණ වාරිමාර්ග පද්ධතියක් වියළි කලාපයේ බිහි විය.

ක්‍රි.ව. පළමු ශතවර්ෂයේ සිට ශ්‍රී ලාංකික ජනතාව භූමිය මැනීම හා සමකීරීම පිළිබඳවත් සමෝච්චකරණය පිළිබඳවත් පුළුල් ඥානයක් සතු ව සිටි බව පැහැදිලි වේ. මෙම දැනුම හා උසස්

ඉංජිනේරු ශිල්ප කොශලය මගින් පැරණි ශ්‍රී ලාංකිකයෝ විවිධ දිශාවන්ට ගලා ගිය ගංගාවල ජලය එක් රැස් කර සංකීර්ණ වාරි පද්ධති තැනූහ. වැව් නිර්මාණය කිරීමේදී භූමිය නිසි පරිදි තෝරාගෙන ඇති අතර ඇලවේලි ඉදිකිරීමේදී ද දේශීය වාරි තාක්ෂණය උපරිම අයුරින් යොදාගෙන ඇති බව වාරි කර්මාන්ත ඇසුරෙන් පැහැදිලි වේ.

වංශකතාවල සඳහන් පරිදි රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ඇති ව ඉදි කළ මුල්ම වැව වනුයේ අනුරාධපුරයේ පැවති අහය වැව ය. වර්තමානයේ බසවක්කුලම ලෙස හඳුන්වන මෙය පණ්ඩුකාභය රජු විසින් නිර්මාණය කර ඇත. දේවානම් පියතිස්ස රජතුමා විසින් තිසා වැව නිර්මාණය කර ඇත.

විශාල වාරි මාර්ග ඉදිකිරීම් කටයුතු නිශ්චිත වශයෙන්ම ආරම්භ වූයේ වසභ රජු (ක්‍රි.ව. 67-111) ගේ හතළිස් හතරක අවුරුදු කාලය තුළ දී ය. එතුමා වැව් දොළහක් හා ඇලවල් දොළහක් කරවන ලද බව සඳහන් වේ.

අඹන් ගඟ හරහා වේල්ලක් බැඳ උතුරු දිශාවට ජලය හැරවීමට නිර්මාණය කළ ඇලහැර ඇල, වාරි තාක්ෂණයේ වැදගත් අදියරක් විය. ගල්තලාවක් ඔස්සේ ගලන ගඟ හරහා වේල්ලක් බැඳ නාව්වදුව, මාගල්ල වැනි වැව් ඉදි කර ඇත. ගඟක් දුර ගැසෙමින් වක්කලමක හැඩය ගෙන ගලන විට ජල පහරේ වේගය අඩුවන නිසා එබඳු තැන් වේලි බැඳීමේ දී තෝරාගෙන ඇත. අඹන් ගඟ හරස්කොට ඇලහැර වේල්ල ඉදිකර ඇත්තේ ද මෙබඳු තැනකදී ය.

මහසෙන් රජු විසින් ක්‍රි.ව. (274-301) වැව් දහසයක් සහ ඇලක් ඉදිකරවන ලද බව පූජාවලිය සඳහන් කරයි. මෙයින් සුවිශාලත්වයෙන්, වටිනාකමින් හා වැදගත්කමින් අද්විතීය වන්නේ මින්තේරිය වැවයි. මේ මගින් කුඹුරු අක්කර 80,000 පමණ අස්වැද්දූ බව ද සඳහන් වේ. මින්තේරි වැව කරවා කුඹුරු අස්වැද්දූ පසු මහවැලි ගඟෙන් උතුරේ ඉඩම්වල ද කුඹුරු අස්වැද්දීමේ අදහස පහළවන්නට ඇත.

ධාතුසේන රජු (ක්‍රි.ව.455-473) වැව් 18 ක් කරවූ බව චූලවංශය සහ පූජාවලියේ සඳහන් ව ඇත. මේ අතරින් ප්‍රධානම වැව වන්නේ කලාඔයේ ජලය යොමු කරමින් සාදන ලද කලාවැව ය. මෙයට අමතර ව යෝධ වැව හා එයට ජලය ලබා ගැනීම සඳහා මල්වතු ඔයේ සිට සාදන ලද ඇල ද වැදගත් වේ.

ධාතුසේන රජු විසින් කරවන ලද යෝධ ඇල සුවිශේෂී වාරි ඉංජිනේරුමය නිර්මාණයකි. ඇලමාර්ග ඉදිකිරීමේදී භූමියේ බෑවුම පිළිබඳ ව විශේෂ අවධානය යොමුකරමින් යෝධ ඇල හෙවත් ජය ගඟ නිර්මාණය කර ඇත. පැරණි ඇල මාර්ගවල බැස්ම සැතපුමට අගල් 12 ක් විය.

පහළ මට්ටමක පිහිටි කලා වැවේ සිට උස මට්ටමක පිහිටි තිසා වැව දක්වා ජලය ගෙන යාමේදී සැතපුම් 56 ක් දිග ජය ගඟ හෙවත් යෝධ ඇලෙහි මුල් සැතපුම් 17 බෑවුම් කිරීමේදී සැතපුමට අගල් 6 ක් වන ලෙස බෑවුම කර තිබේ. මේ මගින් ඇල දෙපස විශාල භූමි ප්‍රදේශයකට වාරි ජලය සැපයීම සිදු කෙරිණි.

වාරි තාක්ෂණයේ කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් සිදු වූයේ (ක්‍රි.ව. 1153-1186) පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු ගේ කාලයේදී ය. මෙතුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨතම නිර්මාණය වන පරාක්‍රම සමුද්‍රය තෝපාවැව, එරමුදු වැව හා දිඹුටුදු වැව යන වැව් තුන අන්තර්ගත වන සේ ඉදි කර ඇත. මෙය රජරට ශිෂ්ටාචාරය තුළ ඉදි වූ විශාලම වැව ය.

මහවැලි ගඟේ ජලය දිඹුලාගලට ගෙන යාමට සැකසූ සැත. 60 දිග මිණි පේ ඇල තවත් නිර්මාණයකි. මෙම නිදසුන්වලට අමතර ව විවිධ රාජ්‍ය පාලකයින් වැව් අමුණු ඉදි කර කෘෂි කර්මාන්තයේ දියුණුවට කටයුතු කිරීම කෘෂි සශ්‍රීකත්වයට හේතු විය.

වැසි ජලය ගබඩා කර, හා සංරක්ෂණය තබා ගන්නා වැව අපූර්ව නිර්මාණයකි. දිය රැලි නිසා වැවේ ඉවුරු බාදනය වැළැක්වීමට වැව් බැම්ම ඇතුළතින් කලු ගල් අතුරා රළපනාව නිර්මාණය කර ඇත. වැවෙන් ජලය පිටතට ගැනීම සඳහා සොරොච් නිර්මාණය කර තිබුණි. (ගොඩ හා මඩ සොරොච්ව) විශාල වැව්වලින් ජලය පිටවීම පාලනයට සකස් කළ බිසෝකොටුව ශ්‍රී ලංකික වාරි තාක්ෂණයේ දියුණුව පෙන්නවන සුවිශේෂී නිර්මාණයකි. වැවේ ජල මට්ටම

පෙන්නම් කිරීම සඳහා දිය කැට පහණ ලෙස සිරස් අතට ඉඳි කළ ගල් කණුවක් ද තිබුණි.

පුරාණ වැව් නිර්මාණය වී තිබුණේ ස්වභාවික පෝෂිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවක් ඇති වන පරිදි ය. එක වැවකින් පෝෂණය වන ප්‍රදේශය ඊට පහළින් ඇති වැවේ පෝෂක ප්‍රදේශය ලෙස සකස් වී තිබුණි. එය එල්ලංගා පද්ධතිය (Cascades system) ලෙස හැඳින්විණි. මෙම දියුණු වාරි තාක්ෂණය අතීත කෘෂි සශ්‍රීකත්වයට හේතු වී ඇති බව මෙම කරුණුවලින් පැහැදිලි වේ.

රාජ්‍ය අනුග්‍රහය

"අහසින් වැටෙන එක දියබිඳක්වත් මිනිසාගේ ප්‍රයෝජනයට නොගෙන මහ මුහුදට ගලායාමට ඉඩ නොදෙමි" යන පැරකුම් රජුගේ ප්‍රකාශය මගින් කෘෂි සශ්‍රීකත්වය තුළ තිබූ රාජ්‍ය දර්ශණය පැහැදිලි වේ.

ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වූ කෘෂි කර්මාන්ත කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ජලය සපයා දීම රජකෙනෙකුගේ ප්‍රධාන වගකීම විය. ගංගාවලින් පහසුවෙන් ජලය ලබා ගත නොහැකි ප්‍රදේශවල ජලය රැස් කිරීමේ මූලික අවශ්‍යතාව සිය වගකීම කොටගත් රජවරු විශාල වැව් තැන වූ බව මහා වංශයේ සඳහන් වේ. කෘෂිකාර්මික කටයුතු පිළිබඳ ව අබෝධයක් ලබා ගැනීමට වැව් සෑදූ රජවරු පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය වැදගත් වේ. ඒ අනුව හෙළ රජවරු වැව් සාදමින් කෘෂිකර්මාන්තයට අනුග්‍රහ දැක්වීම මගින් රට ස්වයංපෝෂිත කළ හ. සද්ධාතිස්ස රජු පදවිය වැව ඇතුළු වැව් රැසක් කර ඇති බව ද පූජාවලිය සඳහන් කරයි. පණ්ඩුකාභය රජුගේ මයිලණුවන් වන ගිරි බණ්ඩ ගිව කුඹුරු අක්කර 800 ක් වගා කර ඇති බව මහා වංශයේ දැක් වේ.

කෘෂිකර්මය ගරු කටයුතු රැකියාවක් ලෙස සැලකූ බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. රජ පවුලේ සාමාජිකයන් ගොවිතැන් කටයුතුවලට සහභාගි වූ බව රසවාහිනිය පවසයි. දුටුගැමුණු රජතුමා යෝධ කෘෂිකර්ම ව්‍යාපාරයක් ඇරඹූ බව ද එහි සඳහන් වේ. එතුමා කෘෂි ව්‍යාපාරය රෝහණ රාජ්‍යයෙන් පටන් ගත් අතර සිය සොයොයුරු වූ සද්ධාතිස්ස රජු ගොවිතැන් කිරීමට දිගා මඩුල්ලට යැවී ය. මහසෙන් රජු මින්තේරි දෙවියෝ ලෙස දේවත්වයෙන් පුදනු ලැබුවේ ද එතුමා කෘෂිකර්මයට අවශ්‍ය ජලය සැපයීමට ඉහළ අනුග්‍රහයක් දැක් වූ නිසා ය. එසේම රජවරු ඉතා අලංකාර ලෙස වජ්‍රගුල් හා අස්වනු නෙලීමේ උත්සව පැවැත් වූ අතර මේ උත්සවවලට රජ පවුලේ අය ද සහභාගී වූහ.

රජවරු වැව් අමුණු ඉඳිකර ඒවා නඩත්තු කිරීමද රාජ්‍ය පාලනය යටතේ සිදු කර ඇත. එසේම විශාල වාරිමාර්ග පද්ධතියේ ඉදිකිරීම සඳහා රජුන් වෙත රාජකාරි ශ්‍රමය පිරිනැමිය යුතු විය. නිසි ලෙස ජලය බෙදීම සිදු වේද යන්න පරීක්ෂා කිරීම සඳහා රජු විසින් නිලධාරීන් පත් කරන ලදහ.

ක්‍රි.ව. 9 හා 10 ශතවර්ෂවල ශිලා ලිපිවල සඳහන් " පියොවදාරනන් " නම් පදයෙන් හැඳින්වෙන්නේ වාරි මාර්ග පරීක්ෂකයන් හෝ ජලය බෙදීම පරීක්ෂා කළ නිලධාරීන් යයි විශ්වාස කරනු ලැබේ. මෙම කාලයට අයත් ශිලා ලිපිවල එන "වෙලැපුත් පස් දෙනා සහ වෙලැපුත් සම් දරුවන්" යන පදවලින් පෙන්නම්වනුයේ කුඹුරු පරීක්ෂා කරන ලද නිලධාරීන් පස් දෙනෙකු සහ කුඹුරු අධීක්ෂණය කරන නිලධාරීන් යයි සිතිය හැකි ය.

වාරි කර්මාන්තය සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබුණු අතර ඒ සඳහා රාජ්‍ය භාණ්ඩාගාරයේ අනුග්‍රහය ලබා දී ඇති බව සෙල්ලිපිවල දැක් වේ. එසේම වැව් සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව ප්‍රධාන කාර්යයක් බව ශිලා ලිපිවල දක්නට ලැබෙන තොරතුරුවල සඳහන් වේ. වැව් හා සම්බන්ධ නීතිරීති උල්ලංඝනය කරන අයට දඩුවම් පැමිණවීමට කටයුතු කරන බව කොණ්ඩවට්ටුවාන සෙල්ලිපියේ සඳහන් වේ. වැව සම්බන්ධ ව වූ රීති හා නියෝග සමන්ත පාසාදිකාවේ විස්තර කර ඇත. මේ අනුව එදා පැවති කෘෂි සංශ්‍රීකත්වය සඳහා රජවරු දැක් වූ අනුග්‍රහය වැදගත් වූවා යයි නිගමනය කළ හැකි ය.

මහා ජල කළමනාකාරිත්වය

පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ ප්‍රකාශය අනුව ජලය රැස්කිරීම හා උපරිම කාර්යක්ෂමතාවකින් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සිදු වූ බව නිගමනය කළ හැකි ය. ලිඛිත ඉතිහාසය අනුව රජුට, පන්සලට, ග්‍රාමීය ආයතනවලට හෝ පුද්ගලයන්ට වැව් අයිති වූ බව ප්‍රකාශ වේ. මහ වැව් හා ප්‍රධාන ඇළ මාර්ග රජුට අයිති විය. බ්‍රාහ්මීය ගල් සන්නසක දැක්වෙන පරිදි පුද්ගලිකව වැව් අයිතිකරුවන් සිටි බවට සාක්ෂි ඇත. මෙම වැව් පාලනය සඳහා වූ රීති හා නියෝග සමන්ත පාසාදිකාවේ විස්තර කර ඇත. ඔවුන් වර්ෂාකාලයේදී රැස්කර තබා ගන්නා ජලය කළමනාකාරිත්වයෙන් යුතු ව ප්‍රයෝජනයට ගත් හ. සෑම වැවක් සඳහාම පාලන ක්‍රමයක් තිබුණි.

වාරිජලය කෘෂිකාර්මික අරමුණු සඳහා නොමිලයේ ලබා දී නැත. ඒ සඳහා ගාස්තු අයකර ඇත. ජලය සඳහා ගාස්තු ගෙවීමට ගොවියාට සිදු වූ නිසා පරම්පරාගත ගොවීන් ජලයේ වටිනාකම හඳුනාගත්හ. ඒ නිසා සම්ප්‍රදායයන් රීති හා නියෝග පිළිපදින සමාජය ජලය රැස්කර ගැනීමට සංරක්ෂණයට හා ගෞරවාන්විත ව සැලකීමට අපතේයාම හා දූෂණය වැළැක්වීම පිණිස අරපිරිමැස්මෙන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා එම රීති හා නියෝග ප්‍රයෝජනයට ගත් හ.

ක්‍රමානුකූල ව කුඹුරුවලට වාරි ජලය සපයනු ලැබිණි. වාරි පහසුකම් සැපයීමේ කටයුතු සංවිධානය කිරීමට බලධාරීන් හා ගොවීන් අතර රැස්වීම් පවත්වා ඇත. බලධරයා ගමරාල හෝ විදානේ ලෙස හැඳින් වූ , සමාජය පිළිගත් ගොවියෙකි. රැස්වීම් වලින් පසු වගා සැලැස්ම අනුව ජල සැපයුම් ක්‍රමය තීරණය කර කාල සටහනකට අනුව ජලය බෙදා හැර ඇත. වැසිකාලයේ එකතුවන ජලය යොදාගෙන යල කන්නයේ වගා කටයුතු කර ඇත. මුළු භූමි ප්‍රමාණයම වගා කිරීමට ජලය ප්‍රමාණවත් නොවූ විට ගමේ සියලුම ගොවීන්ට ඔවුන්ගේ කුඹුරුවලින් කොටසක් වගා කිරීමට වාරි ජලය සීමිත ප්‍රමාණයක් මුදාහැර ඇත. මේ ක්‍රමය "බෙත්ම" ක්‍රමය විය.

ගමේ වැවෙන් කුඹුරුවලට අවශ්‍ය ජලය ලබා ගත් විට අමතර ජලය අපතේ යැවිනි. මෙම අමතර ජලය ඊළග ගම් වැවේ අඩු ජලය පිරවීමට යොදාගත ඇත්තේ කුඩා ඇලක් මගිනි. ස්වාභාවික සම්පත් යළි ප්‍රයෝජනයට ගැනීම හා සංරක්ෂණයේදී අනුගමනය කර ඇති ක්‍රියා පිළිවෙත් මේ මගින් පැහැදිලි වේ. අපතේ යන ජලයේ භානිකර රසායනික ද්‍රව්‍ය ඇතුළත් ඒවා ස්වාභාවික ශාක මගින් පිරිසිදු කරනු ලබයි. මේ සඳහා එම රසායනික ද්‍රව්‍ය උරාගත හැකි වන ශාකවන කුඹුක්, වැටකෙයියා, මරද, මී, වැනි බහුවාර්ෂික ශාක වැව් ඉස්මත්තේ වගා කර තිබුණි. (Natural phyto remediation) මේ අනුව ස්වාභාවික සම්පතක් වූ ජලය රැස් කිරීම හා ප්‍රයෝජනයට ගැනීම කළමනාකරණය කිරීම අතීත කෘෂි සම්ප්‍රදායයට හේතු වූවා යැයි නිගමනය කළ හැකි ය.

සංස්කෘතික හා ආගමික හේතු

සංස්කෘතිය, කෘෂිකර්මය හා ආගම එකිනෙකට බැඳුණු ක්‍රියා දාමයක අංගයන් වේ. වාරිමාර්ග දියුණුවීම නිසා ගොවිතැන් සශ්‍රීක විය. බුදු දහමින් පෝෂණය වීම සමග ගෘහනිර්මාණ ශිල්පය, මූර්තිකලාව, අක්ෂර මාලාව මෙන්ම සාහිත්‍යයද පෝෂණය විය. පරාක්‍රමබාහු රජුගේ ප්‍රකාශයෙන් දැක්වෙන්නේ ද පුරාතණ සංස්කෘතිය මගින් මානව ශිෂ්ටාචාරයේ පැවැත්මට ජලයේ වැදගත්කම හා ස්වාභාවික සම්පත්වල වටිනාකම අවබෝධ කොටගත් බවයි.

වාරි කර්මාන්තය කෘෂිකර්මාන්තය මෙන්ම ආගමික පසුබිම නිසා ද මිනිසා විවිධ හැකියා ගුණ ධර්මවලින් ශක්තිමත් විය. බුදු දහම හා බැඳුණු සමාජ පසුබිම නිසා ජනතාව පන්සල වටා එක්විය. පන්සල මගින් ඔවුන් දහමින් පෝෂණය කළ අතර එමගින් මිනිසා තුළ ගුණධර්ම ස්වයංචිතය ඇති විය. එසේම විවිධ ඇදහිලි, විශ්වාසයන්ට අනුව ගොඩ නැගුණු ස්වයං චිත්‍ය නිසා තම ජීවනෝපාය වූ කෘෂිකර්මය හොඳින් සිදු කර ගැනීමට අවශ්‍ය ආකල්ප සංවර්ධනයක් සිදු විය. පරිසර සම්පත්, වැව, පෝෂිත ප්‍රදේශ, ජල හා වන සම්පත රැක ගැනීම යුතුකමක් සේ සැලකීම සිදු කර ඇත. මේ සඳහා පැවති රීති හා නියෝගවලට ඔවුහු ගරු කළහ. මේ කරුණු ඔවුන්ගේ කෘෂි කාර්මික කටයුතු දියුණු කර ගැනීමට ඉවහල් විය. උසස් ගුණධර්ම සහිත පුද්ගලයන් බිහිවීමත් සමග මිනිසුන් අතර සාමකාමී වාතාවරණයක් බිහිවිය. මේ නිසා සාමූහික ව සියලු කටයුතු සිදුකිරීමෙන් දියුණු කෘෂි ආර්ථිකයක් කරා යෑමට හැකි විය.

සංස්කෘතික දියුණුව සමග විවිධ උත්සව පැවැත්විණි. අලුත් සහල් මංගල්ලය හා දෙවියන් උදෙසා පුද පූජා පැවැත්වීම මගින් මිනිසුන්ගේ සමගිය හා එකමුතුකම වර්ධනය විය. මෙවැනි සංස්කෘතික උත්සව පැවැත්වීම මගින් මිනිසාට මානසික පීඩාකාරී වාතාවරණයකින් තොර ව තම කටයුතු කර ගැනීමට හැකි විය. දෙවියන්ට පුද පූජා පැවැත්වීමත් පසු හා අලුත් සහල් මංගල්ලය පැවැත්වීමෙන් පසු නිසිකලට වැසි වස්සවා ගොවිතැන් සරු කිරීමට අවස්ථාව ලැබේ යැයි විශ්වාසයක් ගොඩ නැගුනි. එමගින් උද්යෝගිමත් වී ගොවිතැන් කටයුතුවල නිරතවීම නිසා ඒවා සාර්ථක වී ඇත.

සමාජ ආදර්ශ, සම්ප්‍රදායන්, සාර ධර්ම එකතු කරනු ලැබූ සංස්කෘතිය මගින් සමාජය එකට බැඳ තැබූ අතර, බිම් සැකසීම, වැපිරීම, අස්වනු නෙලීම වැනි කෘෂි කටයුතු සාමූහික ව කිරීමට හැකි විය. නීතිරීතිවලට ගරු කිරීම, ජල සම්පත් හා වන සම්පත් රැක ගැනීම, ස්වයංචිනය පවත්වා ගැනීම වැනි ක්‍රියා නිසා පරිසර තත්ත්ව යහපත් වීමෙන් කෘෂිකර්මයට අඛණ්ඩව ජලය ලබා ගැනීමට හැකි වූ නිසා එදා කෘෂි සශ්‍රීකත්වය ඇති වී ඇත.

විහාරස්ථාන ආශ්‍රිත ව තිබූ පිරිවෙන්වල විවිධ ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වූ අතර විවිධ ගුරුකුලවල විවිධ කර්මාන්ත ඉගැන්වූ බව ද හඳුනා ගත හැක. ඒ අනුව මෙවලම් තනා කෘෂිකර්මයට හා ජල සම්පාදනයට තාක්ෂණය යොදා ගැනීම සිදු කර ඇත. එය ද කෘෂි ආර්ථිකයට ආගම තුළින් ලැබුණු දායකත්වය ලෙස සැලකිය හැකි ය.

මෑත අතීතයේ කෘෂිකර්මයේ ඇති වූ වෙනස්කම්

ශ්‍රී ලංකාවේ පැවැති දියුණු කෘෂි ආර්ථිකය බටහිර ජාතීන්ගේ ආක්‍රමණ සමග ක්‍රමයෙන් පිරිහීමට ලක් විය. බ්‍රිතාන්‍ය පාලනය මේ රටේ තහවුරු වීමත් සමග ඔවුහු යැපුම් ගොවිතැනට නොව තේ, කෝපි වැනි තමන්ට ආර්ථික වාසි ගෙන දෙන වගාවන්ට නැඹුරු වූහ. මේ නිසා දේශීය කෘෂිකර්මයේ නියුතු වූ අයට ඉඩම් අහිමි වීම, දරිද්‍රතාව , රැකියා අහිමි වීම වැනි ගැටලු ද ඇති විය. මෙම ගැටලුවලට පිළියමක් ලෙස 1935 දී ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත සම්මත කර ගෙන ඇති අතර. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් ප්‍රතිපත්තිය හා කෘෂිකර්මය කෙරෙහි එය විශාල බලපෑමක් ඇති කළේ ය.

1. දේශීය කෘෂි ආර්ථිකය ඉහළ නංවා රටට අවශ්‍ය ආහාර නිපදවා ගැනීම.
2. මුඩු බිම් පනත නිසා අහිමි වී ගිය ඉඩම් නැවත ලබා ගැනීම.
3. තෙත් කලාපයේ වැඩි වන ජනගහනය ක්‍රමවත් ව සංක්‍රමණය කළ හැකි ප්‍රදේශවලට සංක්‍රමණය කරවීම වැනි කරුණු ඉටු කර ගැනීම මේ පනතේ අරමුණු වී ඇත.

ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත සම්මත වීමෙන් පසු වාරි මාර්ග පද්ධති පුනරුත්ථාපනය කර නව ගොවි ජනපද පිහිටුවීම ආරම්භ විය.

ගොවි ජනපද

1939 දී කලා වැව ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ද, 1949 දී හුරුළු වැව ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ද පසුව ඇළහැර පුනරුත්ථාපන කටයුතු ද සිදු කර ඒ ආශ්‍රිත ව ගොවි ජනපද පිහිටුවන ලදී. මෙම ජනපද ව්‍යාපාරවලින් මින්නේරිය හා හිඟුරක්ගොඩ ගොවි ජනපද ඉතා සශ්‍රීක ඒවා විය. මෙම ජනපද පිහිටුවීමේ දී භෞතික සැලසුම්කරණය කෙරෙහි අවධානය මද වශයෙන් යොමු ව තිබූ නිසා ගැටලු රැසක් පැන නැගී තිබුණි. මෙහි දී අපේක්ෂා කළ අරමුණු ඉටු නොවීම නිසා විවිධ සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම ආරම්භ කර ඇත. ඒවා නම්,

- * ගල්ඔය යෝජනා ක්‍රමය
- * මහවැලි යෝජනා ක්‍රමය
- * උඩවලව යෝජනා ක්‍රමය
- * ඉගිනිමිටිය යෝජනා ක්‍රමය
- * නිල්වලා යෝජනා ක්‍රමය
- * ලුණුගම්වෙහෙර යෝජනා ක්‍රමය

- **ගල්ඔය සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය**

1949 දී ඩී. එස්. සේනානායක මැතිතුන් විසින් ආරම්භ කළ ගල්ඔය යෝජනා ක්‍රමය බහු කාර්ය සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම අතුරින් ප්‍රථම ව්‍යාපාරයයි. මෙම බහු කාර්ය සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමයේ අරමුණ වූයේ 1931 න් පසු වියළි කලාපයේ ඇරඹී ගොවි ජනපද ව්‍යාපාර ක්‍රමය වඩාත් පුළුල් පරමාර්ථයකින් සංවිධානය කිරීමයි. ඉගිනියාගල දී ගල්ඔය හරස් කර වේල්ලක් බැඳ සේනානායක සමුද්‍රය තනවා ඇත. මෙම ජලාශයට සම්බන්ධ ව කුඩා වැව් ගණනාවක්, විදුලි බලාගාරයක් ඉදි කරවා ඇත. පවුල් 10,000ක් පමණ පදිංචි කරවූ අතර, යල මහ වගාවට යොදන හෙක්ටයාර් 486000 ක බිම් ප්‍රමාණයකට මෙම ජලාශය මගින් ජලය සැපයේ. ගොවිතැනට අමතර ව සීනි, මද්‍යසාර, උළු, ගඩොල් වැනි කර්මාන්ත ද අරඹා ඇත. ගල්ඔය සංවර්ධන මණ්ඩලය නම් ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩලයක් මගින් මෙහි කටයුතු සොයා බලන ලදී.

- **උඩවලවේ යෝජනා ක්‍රමය**

1966 දී වලවේ ගඟ හරස් කර කිඹොල්කැටියේ දී වේල්ලක් බැඳ උඩවලවේ ජලාශය හා විදුලි බලාගාරය ඉදි කර ඇත. වර්ෂයේ වැඩි කාලයක් නියඟින් පීඩා විඳින ගිනිකොන දිග තැනිතලා ප්‍රදේශය සංවර්ධනය කිරීම මෙහි අරමුණ විය. 1968 පෙබරවාරි 4 දින විවෘත කරන ලදී. ජලාශයේ පැතිරීම 3440ha කි. ඇළවල් 2 ක් මගින් ජල සම්පාදන කටයුතු සඳහා ජලය පිට කරයි. ඒවා දකුණු ඉවුරු ඇළ හා වම් ඉවුරු ඇළ නමින් හඳුන්වයි. ඉඩම් 24,300ha පමණ බිම් ප්‍රමාණයක් අස්වැද්දීමට මෙම ජලය ප්‍රමාණවත් ය. මෙගා වොට් 60 ක විදුලි බලයක් විදුලි බලාගාර 2 න් නිපදවයි.

- **ඉගිනිමිටිය ව්‍යාපාරය**

මී ඔය ඉගිනිමිටිය ගම්මානය පසු කරන ස්ථානයේ දී ඔය හරහා 4.8km ක් පමණ වූ වේල්ලක් බැඳීමෙන් මෙම ජලාශය තනා ඇත. ජපන් රජය ආධාර සැපයූ මෙම යෝජනා ක්‍රමයේ ජලාශය ඉදි කරන ලද්දේ ලාංකික ඉංජිනේරු සමාගමක් විසිනි. 1985 මාර්තු 25 වන දා ඉගිනිමිටිය ජලාශය විවෘත කරන ලදී. මෙම ජලාශයෙන් සැපයෙන ජලය නිසා අලුත් ඉඩම් 18.6km² ක් ද, ජල හිඟය මධ්‍යයේ දැනට වගා කරන ඉඩම් 7.5km² ට ද මෙම ජලාශයෙන් ජලය සැපයේ.

- **පොල්ගොල්ලේ හැරවුම (1969 - 1973)**

පොල්ගොල්ලේ දී මහවැලි ගඟ හරහා වේල්ලක් ඉදිකොට ගඟේ ජලයෙන් කොටසක් රජරට ගංගා හා වැව් පෝෂණය කිරීමට යොදාගෙන ඇත. සුදු ගඟ හා පොල්ගොල්ලේ අතර උමඟක් තැනීමෙන් පොල්ගොල්ලෙන් හැරවෙන ජලය සුදු ගඟට එකතු කිරීම සහ එමගින් බෝවතැන්න ජලාශයටත්, කලාවැව, කන්දලම වැව, රාජාංගනය සහ සියඹලාගමුව වැව්වලටත් ලබා දේ. තවද උකුවෙල දී මෙගාවොට් 40ක විදුලි බලාගාරයක් තැනීම ද සිදුකර ඇත.

- **තිල්වලා ගඟ ව්‍යාපාරය**

ඉතිහාසගත වාර්තා අනුව දස වසරකට පමණ වරක් නිල්වලා ගඟ උතුරා යයි. මෙම ගඟ පිටාර ගැලීමෙන් වර්ග කිලෝමීටර් දහස් ගණනක් වූ ප්‍රදේශ විනාශ වේ. එබැවින් නිල්වලා යෝජනා ක්‍රමයේ ප්‍රධාන අරමුණ ජල ගැලීම් වැළැක්වීමයි.

1982 අගෝස්තු 21 වැනි දින මෙම යෝජනා ක්‍රමය ආරම්භ විය. යෝජනා ක්‍රමයට ප්‍රංශ රජයෙන් ආධාර ලැබී ඇත. මෙ මගින් කුඹුරු 14km² ක් පමණ ආරක්ෂා වී ඇත.

- **මහවැලි සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය**

මහවැලි යෝජනා ක්‍රමය ශ්‍රී ලංකාවේ මෙතෙක් ක්‍රියාත්මක වූ විශාලතම යෝජනා ක්‍රමය යි. මෙම යෝජනා ක්‍රමයට මිත්‍ර රටවල හා ජාත්‍යන්තර ආධාර ආයතනවල නොමද සහයෝගය ලැබුණි.

වර්ෂය පුරා ගලා යන ජල ප්‍රමාණය අතින් විශාලතම ගංගාව මහවැලි ගංගාවයි. වැඩිම ජල විදුලි බලයක් නිපදවීම සඳහා යොදා ගත හැක්කේ ද මෙම ගංගාවයි.

මහවැලි සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ක්‍රියාත්මක වූ ව්‍යාපාර පහත දැක්වේ.

- **කොත්මලේ ව්‍යාපාරය**

මෙය මහවැලි ගංගාධාරයේ ඉහළින්ම පිහිටි ජලාශයකි. කොත්මලේ ඔය හරස්කොට චේල්ලක් බැඳීමෙන් මෙය තනා ඇත. මෙය කොත්කිට් ආස්තරණයකින් ආරක්ෂා කරන ලද ලංකාවේ ඇති එකම ගල් පිරවූ චේල්ලයි. ලංකාවේ ප්‍රථම භූගත ජලවිදුලි බලාගාරය ද කොත්මලේ ජලාශය ආශ්‍රිත ව ඉදිකර ඇත. කොත්මලේ ජලාශය නිසා යටවී ගිය ගම් නියම්ගම් වෙනුවෙන් නව ගම් හා මාර්ග පද්ධතියක් ද ඉදිකර ඇත. මෙය 1985 අගෝස්තු 24 දින නිල වශයෙන් විවෘත කර ඇත.

- **වික්ටෝරියා ජලාශ ව්‍යාපාරය**

හුළු ගඟ මහවැලි ගඟට එක් වන ස්ථානයට මදක් පහළින් ගඟ හරහා ඉදි කළ කොත්කිට් චේල්ලක් මගින් වික්ටෝරියා ජලාශය ඉදි කර ඇත. මෙයට 122m ක් උස දෙවක් ආරු හැඩයේ චේල්ල, විදුලි බලාගාරය සහ ජලාශයේ යට ජලය ගෙන යන උමඟ අයත් වේ. මෙම ව්‍යාපාරයේ අරමුණ වූයේ දකුණු ඉවුර ප්‍රදේශයට ජලය සැපයීම, මිරිදිය මසුන් බෝ කිරීම, ජල විදුලි බලය නිෂ්පාදනය කිරීම යන ක්‍රියාවලීන් ය. වික්ටෝරියා ජලාශය ඉදි කිරීම හේතුවෙන් යට වූ තෙල්දෙණිය නගරය වෙනුවට කුණ්ඩසාලේ, කරල්ලියද්ද හා රජවැල්ල ප්‍රදේශවල නව නගර ඉදි කරන ලද අතර මහනුවර, මහියංගනය මාර්ගයේ ජලයෙන් යට වන කොටස වෙනුවට වඩාත් ඉහළින් දිවෙන මාර්ගයක් ඉදි කර ඇත. 1985 අප්‍රේල් 12 මෙම සංකීර්ණයේ වැඩ අරඹා ඇත.

- **රන්දෙනිගල ජලාශ ව්‍යාපෘතිය**

පැරණි මිනිපේ අමුණට 6km කට ඉහළින් මහවැලි ගඟ හරහා රන්දෙනිගල චේල්ල ඉදි කර ඇත. මහවැලි සංවර්ධන ව්‍යාපාරය යටතේ ඉදි කළ වැඩිම ධාරිතාවෙන් යුත් ජලාශය මෙයයි. මෙය මගින් මිනිපේ හැරවුම සඳහා අවශ්‍ය ජලය රැස් කර තබා ගැනීමත්, ජල විදුලි බලය නිෂ්පාදනයත් සිදු කරයි. මෙම ජලාශයේ චේල්ල ගල් පිරවූ බැම්මක් සහිත වුව ද මෙහි ජලය කාන්දු වීම වැළැක්වීමට චේල්ල මධ්‍යයේ මැටි පිරවූ මදයකින් සමන්විත වේ.

- **රන්ටැඹේ ජලාශ ව්‍යාපෘතිය**

රන්ටැඹේ චේල්ල මහවැලි ගඟ හරහා ඉදි කර ඇත්තේ උමා ඔය මහවැලි ගඟට එක් වන මෝයට මදක් පහළින්. රන්දෙනිගල චේල්ලේ සිට මහවැලි ගඟ ඔස්සේ රන්ටැඹේ චේල්ලට දුර 3km ක් පමණ වේ. මහවැලි ගඟේ පිහිටීම අනුව ජලවිදුලි බලය ලබා ගැනීමේ අරමුණින් එය හරහා ඉදි කළ හැකි අවසාන චේල්ල මෙයයි. මෙයට හේතුව මෙම ස්ථානයෙන් පසු මහවැලි ගඟ තැනිතලා භූමියකට පිවිසීමයි. මෙම ජලාශය මගින් ජල විදුලි බලය නිපදවීමත්, මිනිපේ හැරවුම සඳහා අවශ්‍ය වාරි ජලය ගබඩා කර තබා අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී නිදහස් කිරීමත් සිදු කරයි. මෙයට කොත්කිට් ගුරුත්ව චේල්ල, පිට වාන සහ ජල විදුලි බලාගාරය අයත් වේ. ඉහත ජලාශ ව්‍යාපෘතිවලට අමතර ව මිනිපේ සහ ද්‍රෝණිකරණ ඇළ ව්‍යාපෘතිය සිදු කර ඇත. මෙහි දී මහවැලි සී හා බී කලාපවලට අවශ්‍ය වාරි ජලය යොමු කිරීම සිදු කරයි.

උල්හිටිය හා රත්කිඳු ජලාශය මුළුමනින් ම වාරි මාර්ග අවශ්‍යතාවන් සඳහා ඉදි කර ඇත. මේවා ආශ්‍රිත ව ජල විදුලිය නිපදවීම සිදු නොකරයි.

- **මහවැලි ව්‍යාපාරයේ අරමුණු**

- ආහාර අතින් රට ස්වයංපෝෂිත කිරීම
- රැකිරක්ෂා ප්‍රශ්නය විසඳීම
- ජල විදුලිය උත්පාදනය

- සම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික ක්‍රම වෙනුවට නව විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික ක්‍රම යෙදීම
- මහවැලි පහළ නිම්නයේ ජනාවාසකරණය
- දේශීය හා විදේශීය ආයෝජන මහවැලි කලාපවලට ගලා ඒමට මං සැලසීම
- ගොවිපළෙන් බැහැර රැකියා අවස්ථා ඇති කිරීම
- මහවැලි ජනපදිකයන්ගේ ඒක පුද්ගල ආදායම වැඩි කිරීම
- වන වගාව ව්‍යාප්ත කිරීම හා පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමේ වැඩපිළිවෙලක් ක්‍රියාත්මක කිරීම
- මහවැලි ජනපදිකයන්ගේ සමාජ හා සංස්කෘතික සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම.

කෘෂිකාර්මික යෝජනා ක්‍රම ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනයට දායකත්වය

- ජනගහන ප්‍රතිව්‍යාප්තිය

උදා : වික්ටෝරියා ජලාශය ඉදි කිරීමෙන් යට වූ තෙල්දෙනිය නගරය වෙනුවට රජවැල්ල, කරල්ලියද්ද, කුණ්ඩසාලේ යන ස්ථානවල නව නගර ඉදි කර ඇත.

කොත්මලේ ජලාශයෙන් යට වූ ප්‍රදේශවල ජීවත් වූ පවුල් 3200 ක් පමණ මහවැලි H කලාපයේ තඹුන්තේගම ප්‍රදේශයේ ද ගල්නෑව, මීගලෑව, එප්පාවල ආදී ප්‍රදේශවල ද පදිංචි කරවා ඇත.

- නව රැකියා ජනනය වීම නිසා රැකියා නියුක්තිය ඉහළ යාම
- වගා කරන බිම්වලට ජලය සැපයීම නිසා කන්න දෙකම වගා කළ හැකි වීම
- ආහාර අතින් ස්වයංපෝෂී වීම හා ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඉහළ යාම
- ජනතාවගේ පෝෂණ තත්ත්වය ඉහළ යාම හා නිරෝගී ජනතාවක් ඇති වීම
- නව සංවර්ධන මධ්‍යස්ථාන ඇති වීම

උදා : දඹුල්ල, මීගොඩ වැනි ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන

- ඉඩම් නොමැති අයට ඉඩම් ලැබීම
- කෘෂිකාර්මික යෙදවුම් සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති වීම

උදා : බීජ, පොහොර, යන්ත්‍රෝපකරණ

- ජල විදුලිය ලැබීම මගින් කර්මාන්ත ඇති වීම
- යටිතල පහසුකම් දියුණු වීම

උදා : මහා මාර්ග, පාසල්, රෝහල්, ආගමික සිද්ධස්ථාන

- කෘෂි නිෂ්පාදන වැඩි වීම තුළින් ආනයනය අඩු වීම නිසා විදේශ විනිමය ඉතිරි වීම
- කෘෂිකාර්මික යෝජනා ක්‍රමවලින් ලැබෙන ආදායම ප්‍රාග්ධනය වශයෙන් යොදා වෙනත් සංවර්ධන ව්‍යාපාර ඇති කළ හැකි වීම

හරිත විප්ලවය

1960 දශකයේ මුල් භාගයේ බටහිර රටවල සිදු වූ කාර්මික විප්ලවය නිසා කාර්මික නිෂ්පාදන ඉහළ යාම හේතු කොට ගෙන ඉහළ ගිය ආහාර ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ඉහළ දැමිය යුතු වූ අතර, ඒ සඳහා සිදු වූ නව ප්‍රභේද නිෂ්පාදනය, යාන්ත්‍රීකරණය හා අධික යෙදවුම් භාවිතය තුළින් ඒකක භූමියක ඵලදාව ඉහළ යාම හරිත විප්ලවය ලෙස හැඳින්වේ. මෙහි බලපෑම ශ්‍රී ලංකාවට ළඟා වූයේ 1960 දශකයේ අග භාගයේ දී ය. මෙය අස්වැන්න වැඩි කිරීමේ අරමුණින් ආරම්භ කරන ලද අධි යෙදවුම් ගොවිතැනක් ලෙස ද හැඳින්විය හැකි ය. මෙහි දී අධි යෙදවුම් අතර

- * ශාක අභිජනනයෙන් නිපදවාගත් නව ප්‍රභේද
- * අධික යාන්ත්‍රීකරණය
- * පළිබෝධ නාශක භාවිතය
- * රසායනික පොහොර භාවිතය
- * තනි වගාවන් යොදා ගැනීම
- * කෘත්‍රිම ජල සම්පාදනය යොදා ගැනීම ආදිය හැඳින්විය හැකි ය.

මෙම හරිත විප්ලවයෙන් විශාල වාසි රැසක් අත් විය. එනම්,

- * ලොව වැඩි වන ජනගහනයට සරිලන ලෙස ආහාර නිෂ්පාදනය ක්ෂණික ව වැඩි කර ගත හැකි වීම.
- * ඒකක භූමියකින් ලබා ගන්නා අස්වැන්න වැඩි වීම.

- * අඛණ්ඩ බෝග වගාවන් සිදු කිරීම.
- * යන්ත්‍ර සූත්‍ර භාවිතය නිසා අඩු ශ්‍රමයකින් වැඩ කිරීමේ හැකියාව ආදී ලෙස දැක්විය හැකි ය.

ඉහත වාසි නිසා 1960 දශකයේ කෘෂි කර්මාන්තයේ සීග්‍ර වර්ධනයක් සිදු වී ඇත. මෙම හරිත විප්ලවයේ අභිනකර බලපෑම් ද දැනට ඇති වී ඇත. ඒවා නම්,

1. ශත වර්ෂ ගණනාවක කෘෂි කර්මාන්තයෙන් සිදු වූ භූමි භායනයට වඩා පසු ගිය දශක කිහිපය තුළ භූමි භායනය අධික වීම.
2. අස්වැන්න අධික කර ගැනීමේ අරමුණින් ශාක අභිජනනය කරන විට එහි පවතින ස්වභාවික ප්‍රතිරෝධීතාවන් වැනි ගුණාංග පිරිහී යාම.
3. පළිබෝධ නාශක අධික ලෙස භාවිතය නිසා ඒවාට ප්‍රතිරෝධී කෘෂි මාදිලි ඇති වීම.
4. සමහර කාලවල කෘෂි පළිබෝධ වසංගත මට්ටමින් පැතිර යාම.
5. කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය අධික භාවිතය හේතුවෙන් පරිසරය අධික ලෙස දූෂණය වීම.
6. රසායනික ද්‍රව්‍ය අනිසි ලෙස අධික භාවිතය නිසා ජලය, පස හා වායු ගෝලය දූෂණය වී නොයෙක් සෞඛ්‍යමය ගැටලු ඇති වීම.
7. භූ ගත ජලය අධික ලෙස යොදා ගැනීම නිසා භූ ගත ජල මට්ටම ඉතා පහත් වීම.
8. අධික පළිබෝධ නාශක භාවිතයෙන් පිළිකා , අක්මාව හා වකුගඩු ආශ්‍රිත රෝග ඇති වීම.
9. අධික පොහොරවලට ප්‍රතිචාර ලෙස සාදා ගත් ප්‍රභේද පොහොර නොමැති ව වගා කළ නොහැකි වීම.
10. හරිත විප්ලවයෙන් එල නෙළා ගත් රටවල් කිහිපයක් හැරුණු විට අනෙක් රටවල් දිළිඳු භාවයට පත් වීම.
11. හරිත විප්ලවයේ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා වාරි ජල සම්පාදනය අවශ්‍ය වීමත්, අධික පොහොර හා අනෙකුත් යෙදවුම් අවශ්‍ය වීමත් නිසා මේ තුළින් කෘෂි කාර්මික සමාජය තුළ ආදායම් විෂමතාවක් ඇති වීම.
12. ජෛව විවිධත්වය ක්‍රමයෙන් පරිහානියට ලක් වීම හා ඉතා වැදගත් හා ආර්ථික වාසි නිසි ලෙස හඳුනා නොගත් ජීව විශේෂ වඳ වී යාම.

මේ ආකාරයෙන් හරිත විප්ලවයේ බලපෑම් රාශියක් ඇත. මේවායේ අභිනකර බලපෑම් අවම කර කෘෂිකර්මයේ ඵලදායිතාවය නැංවීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම කළ යුතු ය.

1.3 කෘෂිකර්මය සඳහා ඇති අභියෝග

නූතන කෘෂිකාර්මික අභියෝග

අප රටෙහි කෘෂිකර්මාන්තය කෙරෙහි විවිධ ගැටලු හා අභියෝග පවතී. ඒවා පහත ආකාරයට දැක්විය හැකි ය.

ආහාර ද්‍රව්‍ය ආනයනය

අඩු මිල යටතේ විදේශීය රටවලින් භාණ්ඩ ආනයනය කරයි. තීරු බදු ඉවත් කිරීම හෝ අඩු කිරීම යටතේ විදේශීය රටවලින් ගෙන්වන ලද භාණ්ඩ දේශීය නිෂ්පාදනවලට වඩා අඩු මිලකට අලෙවි කිරීම නිසා දේශීය කෘෂි නිෂ්පාදනය පහත වැටීමට හේතු වී ඇත. නිදසුන් : අර්නාපල්, ලොකු ලූනු

• ජාත්‍යන්තර එකඟතාවයන් හා ගිවිසුම්

1994 WTO (ලෝක වෙළඳ සංවිධානය) ගිවිසුම යටතේ ලංකාවට බලපාන තීරණ 4 ක් ඇත.

1. තීරු ගාස්තු 50% දක්වා අඩු කිරීම
2. වෙළෙඳපොළ පිවිසුමක් ඇති කිරීම
සමහර භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කළ ද අවම ප්‍රමාණයක් ආනයනය කළයුතු වීම
නිදසුන් : සහල් 3% ආනයනය කළ යුතු වීම
3. තීරු ගාස්තු නොවන වෙනත් බාධක ඉවත් කිරීම

4. පිරිසිදු යවන ද්‍රව්‍ය සඳහා සෞඛ්‍යාරක්ෂිත තත්ත්ව සහතික ලබා ගත යුතු වීම

- දකුණු ආසියානු සහයෝගීතා ගිවිසුම (SAPTA) හා ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම (ISLFTA) මගින් විවිධ නීති පනවා තිබීම.

නිදසුන් : ලංකාවේ නිපදවන කුරුඳු හා වෙනත් සුළු අපනයන බෝග සඳහා අනෙක් රටවල් තීරු ගාස්තු සහන දී නොමැත. ශ්‍රී ලංකාව ආනයනය කරන භාණ්ඩ සඳහා තීරු ගාස්තු සහන ලබා දී තිබීම.

- **පසුගාමී තාක්ෂණය**

කෘෂි බෝගවල අස්වනු වැඩි කර ගැනීමට කටයුතු යෙදුව ද විවිධ හේතූන් නිසා අස්වනු අඩු වී යයි. මෙහි දී දියුණු තාක්ෂණයක් යොදා නොගැනීම ප්‍රධාන වශයෙන් දැක්විය හැක. දේශීය කෘෂිකර්මයට, ඉඩම් තත්ත්වයට හා පාරිසරික සාධකවලට සරිලන ලෙස තාක්ෂණයක් බිහි නොවීම ප්‍රධාන සීමාකාරී සාධකයක් වී ඇත. මේ නිසා කෘෂිකර්මය නිසි ලෙස යාන්ත්‍රීකරණය නොවීම, වගා ක්‍රම දියුණු නොවීම, දියුණු ප්‍රභේද භාවිත නොකිරීම, පසු අස්වනු ක්‍රම දියුණු නොවීම වැනි හේතූන් නිසා කෘෂි බෝගවල අස්වනු අඩු වීම හා අපතේ යාම සැලකිය යුතු ලෙස සිදු වෙයි.

- **උපරිම අස්වනු විභවය කරා ළඟා නොවීම**

දැනට පවතින කෘෂි බෝග විශාල සංඛ්‍යාවක වැඩි අස්වනු විභවයක් ඇති අතර රෝග පළිබෝධ හානි ක්ෂේත්‍ර තුළ කරන ගැටලු, පාරිසරික බලපෑම් නිසා බෝගවලින් උපරිම විභවයට ළඟා නොවී අඩු අස්වනු ලැබීම සිදු වේ. එනිසා විභව අස්වනු ලබා ගැනීම ගොවීන්ට විශාල අභියෝගයකි. බෝගවලින් ලබා ගත හැකි උපරිම අස්වැන්න ලබා ගැනීමට උත්සාහ දැරීම අත්‍යවශ්‍ය තත්ත්වයකි.

- **කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත කෘෂි ව්‍යවසායකත්ව හිඟය**

මෙම හේතුව නිසා නිසි කළමනාකාරීත්වය නොමැති වීමෙන් බෝග අස්වනු අඩු වීම, ලැබෙන අස්වනු නිසි පරිදි අලෙවි නොවීමෙන් ලාභය ඉහළ නොයාම වැනි අභියෝගවලට ගොවීන්ට මුහුණ දීමට සිදු ව ඇත. මේ නිසා කෘෂිකර්මය පසුගාමී ව්‍යාපාරයක් වී ඇත.

- **අභිතකර දේශගුණික බලපෑම්**

දේශගුණික විපර්යාස හේතුවෙන් නිසි කලට වැසි නොලැබීම, අනවශ්‍ය කාල වකවානුවල අධික වර්ෂාව ලැබීම, නියඟ ඇති වීම, පස සෝදා යාම හා නාය යෑම, ජල මාර්ග ගොඩ වීම හා පරිසර උෂ්ණත්වය අධික වීම හේතුවෙන් බෝග අස්වනු හානිවීම හෝ නොලැබී යාම සිදු විය හැක. මෙය ද කෘෂිකර්මයේ පවතින විශාල අභියෝගයකි.

- **ජාන ක්‍රීඩ වක්ෂය වී යාම**

විශාල ලෙස වැඩි දියුණු කරන ලද දෙමුහුම් ප්‍රභේද පමණක් වගා කිරීම හේතුවෙන් ආර්ථික වාසි හඳුනා නොගත් ඵලදායී ශාක, සත්ව හා අනෙකුත් ජීවී විශේෂ ක්‍රමයෙන් මිනිතලයෙන් තුරන් වී යාම අභියෝගයකි.

ඉහත කරුණුවලට අමතර ව මිල උච්චාවචනය, ඒක පුද්ගල බිම් ප්‍රමාණය අඩු වීම, අවිධිමත් ඉඩම් පරිහරණය, ප්‍රාග්ධන ආයෝජන හිඟය, ඉඩම් අයිතියේ ස්වභාවය, අලෙවිය සම්බන්ධ ගැටලු, ජල සම්පාදනයේ පවතින ගැටලු, ව්‍යාප්තියේ දුර්වලතා, සත්ව පාලන කටයුතුවල දී යොදා ගන්නා ආහාරවල මිල අධික වීම වැනි ගැටලු ද පවතී.

කෘෂිකර්මයේ පවතින අභියෝග ජය ගත හැකි මාර්ග

- * **කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩවල මිල උච්චාවචනය වැළැක්වීම**

අධික ව සිදු වන මිල ඉහළ පහළ යෑම ගොවියාගේ මෙන් ම පාරිභෝගිකයාගේ ආර්ථිකයට විශාල ලෙස අහිතකර බලපෑම් ගෙන දෙයි. මේ නිසා කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සඳහා නිවැරදි පසු අස්වනු තාක්ෂණය යොදා ගැනීමත්, නිම් භාණ්ඩ නිපදවා ගැනීමත්, සහතික මිල ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීමත්, ගබඩා පහසුකම් මගින් කල් තබා ගැනීමත් එමගින් මිල උච්චාවචනය වළක්වා ගත හැකි ය.

* නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම

යොදා ගන්නා තාක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් උචිත ලෙස යොදා ගැනීමත්, සම්ප්‍රදායික ක්‍රම වැඩි දියුණු කිරීමත් කළ යුතු ය. කෘෂිකර්මයෙන් තරුණ ශ්‍රමය ඉවත් වීම නිසා ඇති වන ශ්‍රමයේ හිඟයෙන් වන බලපෑම වළක්වා ගැනීමට නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම හා ඵලදායීතාව වැඩි කිරීම කළ යුතු ය.

* දේශීය ජාන කිටුව වැඩිදියුණු කිරීම

මේ නිසා හෝගවලින් ලබා ගන්නා ආර්ථික ඵලදායීත්වයන් හා අස්වැන්න තව තවත් ඉහළ නැංවීම කළ හැක. ශාකවලින් ලබාගන්නා විභව අස්වැන්න වැඩි කර ගත හැකි ය. නිදසුන් : ලවණතාවට ඔරොත්තු දෙන බෝග අභිජනනය කිරීම.

* කෘෂි නිෂ්පාදනවල පිරිවැය අවම කිරීම

මෙහි දී ඉඩම් භාවිතය කාර්යක්ෂම කිරීම, සමූහ ගොවිපොළ ක්‍රමය ඇති කිරීම වැනි දේ මගින් නිෂ්පාදන පිරිවැය අවම කිරීම.

* පිටරටින් ආනයනය කරන ආහාර වර්ග අතර ඇති වඩා වැඩි ආර්ථික, පාරිසරික හා සමාජීය වටිනාකමක් සහිත බෝග දේශීය ව නිෂ්පාදනය කිරීමේ විභවයන් පවතින අප රටෙහිම නිෂ්පාදනය කිරීමට උනන්දු කරවීම. මේ සඳහා රජය නිසි වැඩපිළිවෙලක් හා උනන්දු කරවීමක් කළ යුතු අතර ගොවියාට දිරිගැන්වීම් ලබාදීම වැදගත් වෙයි.

* භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සැලසුම් සහගත ව සිදු කිරීම හා කෘෂිකර්මය සඳහා නිසි වැඩපිළිවෙලක් හා දිගු කාලීන ප්‍රතිපත්තියක් මත පිහිටා කටයුතු කිරීම.

* අනිවාර්යයෙන් ආනයනය කළ යුතු භාණ්ඩ මෙරටට ගෙන්වීමෙන් පසු ප්‍රති අපනයනය කිරීම.

* ව්‍යාප්ත සේවා පුළුල් කිරීම සහ ආයතනික ව්‍යුහය ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් වඩා සාර්ථක සේවයක් ගොවීන් වෙත ලබා දීමට කටයුතු කිරීම.

* වගාවට අවශ්‍ය ණය ඇතුළු අනෙකුත් යෙදවුම් ඉතාමත් උචිත ලෙසට ලබා දීම.

* කුඩා පරිමාණ ගොවීන්ගේ අලෙවි ආන්තිකය ඉතා කුඩා බැවින් සමූපකාර ක්‍රම හෝ වෙනත් සංවිධාන ව්‍යුහයන් මගින් අලෙවි ආන්තිකය ඉහළ දැමීම.

* අපනයනය සඳහා ඉල්ලුමක් ඇති බෝග හඳුනා ගැනීම. (සුළු අපනයන බෝග, කැපුම් මල්, එළවළු, බුලත්) හා ඒවා සඳහා දිරි දීම් ලබා දීම.

* කෘෂි ද්‍රව්‍ය මත පදනම් වන කර්මාන්ත සඳහා දිරි දීම් මගින් කෘෂි නිමැවුම් සඳහා ඉල්ලුමක් ඇති කිරීම.

* විදේශ විනිමයෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් කිරි ආහාර ආනයනය කිරීම සඳහා වැය වන නිසා දේශීය කිරි නිෂ්පාදනය හා සත්ව නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීම සඳහා ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම. මෙහි දී නිසි වැඩපිළිවෙලක් මගින් දේශීය සත්ව නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීමට කටයුතු කිරීම.

* දේශීය ද්‍රව්‍ය යොදා ගෙන සත්ත්ව ආහාර සලාක පිළියෙල කිරීමට අවධානය යොමු කිරීම.

කෘෂිකර්මයෙහි අනාගත ප්‍රවණතා සහ කෘෂි සංවර්ධනය

කෘෂි සංවර්ධනය සඳහා නොයෙකුත් ක්‍රියා මාර්ග රජය විසින් අනුගමනය කර ඇත.

1. වි වගාව සඳහා වැඩි රාජ්‍ය අනුග්‍රහයක් ලබා දීම
පොහොර සහනාධාරය දීම, බීජ වි නිෂ්පාදනය කිරීම, සහතික මිල ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම, කෘෂි රක්ෂණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම, ව්‍යාප්ති සේවයක් පවත්වා ගෙන යාම වැනි අංශවලින් දේශීය කෘෂිකර්මය දියුණු කිරීමට රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලබා දී ඇත.
2. වාරි මාර්ග පද්ධති දියුණු කිරීමට වැඩි මුදලක් වැය කර තිබීම.
එමගින් කෘෂි සංවර්ධනය සිදු කර ග්‍රාමීය ආර්ථිකය නැංවීම අරමුණු කරයි.
3. කෘෂි පර්යේෂණ සිදු කිරීම
මෙහි දී රට තුළ විවිධ පර්යේෂණ ආයතන පිහිටුවා එමගින් බෝග පිළිබඳ නොයෙකුත් පර්යේෂණ සිදු කරයි. මෙහි දී තේ, පොල්, රබර්, වී සහ අර්තාපල් සඳහා ප්‍රමුඛත්වයක් දී ඇත.
4. පුහුණු ව්‍යාප්ති සේවයක් පවත්වාගෙන යාම.

5. කෘෂි උපකාරක සේවා පුළුල් පරාසයක පැවතීම. පොහොර සැපයීම, කෘෂි ණය ලබා දීම, ජල සම්පාදන ක්‍රම සැලසුම් කිරීම, යෙදවුම් සේවා ලබා දීම ප්‍රමුඛ වේ.
6. පාලන මිල හා සහතික මිල ක්‍රම මගින් වෙළඳපොළ මිල ස්ථායීතාවක් ඇති කර ගැනීම හා ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන ඇති කිරීම මගින් කාර්යක්ෂම මිල යාන්ත්‍රණයක් කෘෂි නිෂ්පාදන සඳහා ලබා දීමට උත්සාහ දැරීම.
7. දේශීයත්වයට නැඹුරු වූ ආහාර රටාවන්ට ඉහළ හා මධ්‍යම පාන්තික සමාජය නැඹුරු වීම නිසා එම බෝගවලට ඉල්ලුමක් ඇති වීම. උදා: තිබ්බටු, කෙසෙල් මුව, කොහිල, පළා වර්ග
8. ශ්‍රී ලංකාවේ නිෂ්පාදනය කරන කුළු බඩු වර්ග (කුරුඳු) හා එළවලු බෝග සඳහා වැඩි වන විදේශ ඉල්ලුම හා ඒවායේ ඉහළ ගුණාත්මකභාවය.
9. ශ්‍රී ලංකා තේ සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් හා ඉහළ මිලක් පැවතීම.
10. ආරක්ෂිත බෝග වගාව, නිර්පාංශු බෝග වගාව, කාබනික ගොවිතැන මගින් සිදු කරන නිෂ්පාදන සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති වීම සහ එම බෝග සඳහා වැඩි මිලක් හා ඉහළ විදේශ වෙළඳපොළක් තිබීම.
11. ඉඩම්වල උපයෝගීතාව වැඩි කිරීම.
ඉඩම් කැබැලි වීම වළක්වා ගැනීමට සමූහ ගොවිපල ක්‍රමය ඇරඹීම, ගොවි පවුල්වල වැඩිපුර සිටින අයට වෙනත් රැකියා සොයා දීම, ඉඩම්වල ජල වහනය දියුණු කිරීම, පස සංරක්ෂණය වැනි ක්‍රම මගින් ඵලදායීතාව වැඩි කිරීම මගින් කෘෂි සංවර්ධනයක් ඇති කළ හැකි ය.
12. ශ්‍රම බලකායේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීම.
පුළුල් ව්‍යාප්ත සේවය මගින් අවශ්‍ය දැනුම ලබා දීමත් පුහුණු කිරීම් වැනි කටයුතු මගින් ශ්‍රමයේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමත් මගින් කෘෂි සංවර්ධනය සිදු කළ හැකි ය.
13. දේශගුණික සාධක ප්‍රශස්ත ලෙස පාලනයට උත්සාහ දැරීම.
මේ සඳහා පාලිත තත්ව යටතේ බෝග වගා කිරීම සිදු කළ හැක. එමගින් දේශගුණයෙන් සිදු වන අනිසි බලපෑම් අවම කර වැඩි අස්වනු ලබා ගැනීමෙන් කෘෂි සංවර්ධනය සිදු කළ හැකි ය.
14. රටේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඇති කිරීම.
රටක ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඇති කිරීම මගින් නිසි පෝෂණ සැපයුමක් ඇති වී නිරෝගී ජනතාවක් ඇති වේ. එමගින් රටක සංවර්ධන මට්ටම ඉහළ යාම සිදු වේ. එනිසා ආහාර සුරක්ෂිතතාව කෘෂි සංවර්ධනයට ඉතා වැදගත් වේ.
15. රටේ ආදායම ඉහළ යාම

රටේ ආදායම හා ඒක පුද්ගල ආදායම ඉහළ යාම නිසා ආහාර සඳහා ඉල්ලුම තව තවත් ඉහළ යාම හේතුවෙන් කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩවල මිල ඉහළ යාම. මේ නිසා ගොවි ජනතාවගේ ආදායම ඉහළ යාම නිසා අනාගතයේ කෘෂිකර්මයට ඉහළ විභවයක් පවතී.

1.4 ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්තිය හා පහන්

කෘෂිකාර්මික අංශය ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයෙහි පදනම ලෙස පවතින අතර ජනගහනයෙන් 70%ක පමණ පිරිසක් ග්‍රාමීය පෙදෙස්වල ජීවත් වෙමින් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නිරත වී සිටිති. වර්තමානයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් 12% ක් ද මුළු සේවා නියුක්තියෙන් 32%ක් පමණ ද කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රය මත රඳා පවතී.

ප්‍රධාන කෘෂි බෝගය වන වී ස්වයංපෝෂිත මට්ටමක පවතින නමුත් එය ස්ථාවර ව පවත්වා ගැනීමේ දී පහත අභියෝග ඇත.

- * නිෂ්පාදනය හා නිෂ්පාදකතාව ස්ථාවර ව ඉහළ අගයක පවත්වා ගැනීම
- * නිෂ්පාදන සාධකවල කාර්යක්ෂම කළමනාකරණය
- * නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම නිසා තරගකාරීත්වය ඇති කිරීම

- * අලෙවිය සම්බන්ධ ගැටලු
- * කෘෂිකර්මයට අදාළ වන ආයතන ව්‍යුහයේ ඇති අකාර්යක්ෂමතාව

එයට අමතර ව රනිල බෝග (මුං, කවිපි) හා අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර බෝග වන බඩඉරිඟු, කුරක්කන්, රටකපු, තල, ලූනු, මිරිස්, අල වර්ග යන ක්ෂේත්‍රවල පසු ගිය දශක කීපය තුළ වර්ධනයේ පසුගාමීත්වයක් දැකිය හැකි ය. අඩු යෙදවුම් භාවිතය, නිෂ්පාදකතාව අඩු වීම, වෙළෙඳපොළ ගැටලු, ගබඩා පහසුකම් නොමැති වීම, ආනයන සමග තරග කිරීමට නොහැකි වීම, අගය එකතු කිරීමේ නිෂ්පාදන සකස් කිරීමේ කර්මාන්ත නොතිබීම මෙහි ප්‍රධාන ගැටලු වේ.

කෘෂිකර්මය මත ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය හා සංස්කෘතිය හැඩගැසී ඇති අතර එය ඉදිරියට ද එසේ ම පවතිනු ඇත. රටෙහි සැලසුම් ගත සමාජ ආර්ථික සංවර්ධනයක් ඉලක්ක කර ගත් ක්‍රමෝපාය භාවිත කිරීමේ දී කෘෂි අංශය අඛණ්ඩව ම වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ඇත. ජාතික මට්ටමින් කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම තුළින් රටෙහි ජාතික නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීම, ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහතික කර ගැනීම, දරිද්‍රතාව පිටුදැකීම සඳහා සාධාරණ ලෙස ආදායම් හා ධන ව්‍යාප්තිය ඇති කිරීම සිදු කළ හැකි ය. මේ සඳහා දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනය, මල් වගාව හා අපනයන බෝග, සත්ත්ව හා ධීවර අංශය යන අංශ ඇතුළු ව සමස්ත කෘෂිකාර්මික අංශයේ ම සිලු වර්ධනයක් සිදු වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

දිළිඳු බව අඩු කිරීමේ තිරසාර සමාජ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීම සඳහා පූර්වෝපායක් වශයෙන් ප්‍රායෝගික වූත්, සංවේදී වූත්, කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්තියක් අවශ්‍ය වනු ඇත. ඒ සඳහා දේශීය ආහාර බෝග නිෂ්පාදනය දිරිගැන්වීමේ ජාතික කෘෂිකර්ම ප්‍රතිපත්තිය “අපි වචමු රට නගමු” යන පාඨයත් සමග ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙය 2007 සැප්තැම්බර් 03 දා සිට ක්‍රියාත්මක වේ.

ජාතික කෘෂිකර්ම ප්‍රතිපත්තිය

මෙම ලේඛනය මගින් ආහාර බෝග, අපනයන කෘෂි බෝග සහ මල් සහ විසිතුරු පැළෑටි යන අංශවලට අදාළ ජාතික කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කරනුයේ එම අංශවල පවත්නා බොහොමයක් ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීම හා සිලු වර්ධනයක් ඇති කර ගැනීම අරමුණු කර ගනිමිනි. මෙහි අඩංගු ප්‍රතිපත්තීන්හි සඳහන් වන පරමාර්ථ සැලසුම් කර ඇත්තේ තාක්ෂණික වශයෙන් පිළිගත හැකි ආර්ථිකමය වශයෙන් සාධනීය එමෙන් ම පාරිසරික වශයෙන් හිතකර කෘෂි නිෂ්පාදන තාක්ෂණය භාවිතා කිරීම මගින් ආහාර හා පෝෂණ සුරක්ෂිතතාව, වැඩි රැකියා අවස්ථා සහ වැඩි ආදායම් හිමි කර ගැනීමට සහ අලෙවිකරණය හා ඒ ආශ්‍රිත ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමට ගොවි ප්‍රජාව තුළ පවතින මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීම පිණිස ය.

අනිකුත් කෘෂිකර්ම ක්ෂේත්‍ර වන වැවිලි, පශු සම්පත්, ධීවර කටයුතු හා ජල ජීවී වගාව, ඉඩම් පරිහරණය, වන වගාව යන අංශ පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අදාළ අමාත්‍යාංශය විසින් සකස් කර ඇත.

ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණු හා පරමාර්ථ

- * ජාතියේ ආහාර සහ පෝෂණ සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කිරීම පිණිස දේශීය කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනය වර්ධනය කිරීම.
- * කෘෂිකාර්මික ඵලදායීතාව ප්‍රවර්ධනය හා තිරසාර වර්ධනයක් සහතික කිරීම.
- * කෘෂිකාර්මික ප්‍රජාවගේ ජීවන මට්ටම දියුණු කිරීම හා යාවජීව ස්ථාවරභාවය ඇති කිරීම.
- * නිෂ්පාදන පිරිවැය අඩු කිරීම මගින් ගොවිපොළ නිෂ්පාදන ධාරිතාව වැඩි කිරීම.
- * දේශීය සහ අපනයන කෘෂිකර්මය ගෝලීයකරණය වීමේ යහපත් ප්‍රතිඵල වැඩි කර අයහපත් ප්‍රතිඵල අවම කිරීම.
- * අපනයන කෘෂිකර්මය වර්ධනය කිරීම හා තිරසාර බවක් ඇති කිරීම.
- * රැකියා අවස්ථා වැඩි කිරීම පිණිස කෘෂිකර්මය පදනම් වූ කර්මාන්ත දියුණු කිරීම.

- * කෘෂිකර්මයේ දී පරිසරයට හිතකර හා සෞඛ්‍යයට හානිදායක නොවන තාක්ෂණ ක්‍රම භාවිත කිරීම.
- * ඒකක නිෂ්පාදන පිරිවැය අඩු කිරීමේ හා ලාභ වැඩි කිරීමේ අරමුණෙන් ඵලදායී ගොවිතැන් ක්‍රම හා වැඩි දියුණු කළ කෘෂි තාක්ෂණයන් භාවිතය.
- * දේශීය ආහාර බෝග භාවිතය වැඩි කිරීම.
- * කෘෂි ක්ෂේත්‍රය මත පදනම් වූ පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජනය හා ව්‍යවසායකත්වය දියුණු කිරීමට උපකාර කිරීම.
- * පරිසර කළමනාකරණය සඳහා නීති රෙගුලාසි සකස් කිරීමට අවශ්‍ය ආයතනික හා යටිතල පහසුකම් ඇති කිරීම.

ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන

තිරසාර කෘෂිකර්මය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * තිරසාර කෘෂිකර්මය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ස්වාභාවික සම්පත් යොදා ගැනීමේ පරිසර හිතකාමී සමාජයීය වශයෙන් පිළිගත හැකි, තාක්ෂණික වශයෙන් කැපී පෙනෙන ක්‍රම යොදා ගැනීම.
- * වී සහ ක්ෂේත්‍ර බෝග වගාව, සත්ව පාලනය, මී මැසි පාලනය සහ අපනයන බෝග වගාව දියුණු කිරීම තුළින් දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම, බහු බෝග වගාව, අතුරු බෝග වගාව මගින් බෝග වගා නිවුතාව වැඩි කිරීම.
- * කෘෂිකාර්මික බිම් කෘෂිකාර්මික නොවන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම පාලනයට උපක්‍රම යොදා ගැනීම.
- * පරිසර කළමනාකරණයට හා වෙළඳපොළ බිඳ වැටීම් වැළැක්වීමට රජය මැදිහත් වීම
- * කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනයේ දී සමෝධානික පළිබෝධ කළමනාකරණය, සමෝධානික ශාක පෝෂක කළමනාකරණය වැනි යහපත් කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් වැඩි දියුණු කිරීම.

බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * කෘෂිකාර්මික හා උද්‍යාන බෝගවල අස්වනු වැඩි කිරීම සඳහාත්, ප්‍රාදේශීය විවිධත්වයට ගැළපෙන බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය ජාතික අවශ්‍යතාවට ගැළපෙන පමණින් නිෂ්පාදනය කිරීමට රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශ එක් ව කටයුතු කිරීම.
  - * සාම්ප්‍රදායික දේශීය බෝග හඳුනා ගෙන ඒවායේ බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය දියුණු කිරීම.
  - * ගුණාත්මකභාවයෙන් උසස් බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය පමණක් වෙළඳපොළෙහි පවතින බවට සහතික කිරීම.
  - * සහතික කළ බීජවල ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂණ තොග පවත්වා ගැනීම.
- බීජ ආනයනයේ දී උසස් නිරෝධායන තත්ව පවත්වා ගැනීම.
- * උසස් බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳපොළක් පවත්වා ගැනීම පිණිස රෝපණ ද්‍රව්‍ය ආඥා පනතක අවශ්‍යතාව හඳුනා ගැනීම.
  - * පෞද්ගලික අංශයේ හා රාජ්‍ය අංශයේ සහභාගිත්වයෙන් වාණිජමය ප්‍රභේදවල උසස් ගුණාත්මක බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය තරගකාරී පරිසරයක් තුළ සැපයීම.

පොහොර පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * ප්‍රමාණවත් අකාබනික පොහොර සැපයුමක් පවත්වා ගැනීම.
- * පසේ පෝෂක සුලබතාව අනුව පොහොර භාවිතය පිණිස පාංශු පරීක්ෂණ පහසුකම් සැලසීම.
- * තත්ත්වය බාල කළ පොහොර වෙළඳාම වැළැක්වීම පිණිස පොහොර පරීක්ෂා කිරීම.
- * රනිල බෝග සහ ජෛව පොහොර වැනි විකල්ප කාබනික පොහොර භාවිතය දිරි ගැන්වීම.
- * කාබනික පොහොර නිෂ්පාදනය සඳහා බෝග අවශේෂ සහ කාබනික අපද්‍රව්‍ය භාවිතයට ජාතික වැඩපිළිවෙළක් යොදා ගැනීම.

- * වෙළඳපොළේ පවතින පොහොර මිශ්‍රණ වෙනුවට සෘජු පොහොර භාවිතය දිරි ගැන්වීම.

පළිබෝධ නාශක පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * සමෝධානික පළිබෝධ පාලනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන් කෘත්‍රීම පළිබෝධ නාශක භාවිතය අවම කිරීම.
- * ශාක සාර කාබනික පළිබෝධ නාශක නිෂ්පාදනය සහ භාවිතය සඳහා රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශය යොමු කිරීම.
- * පළිබෝධ නාශක හා බැඳුණු සෞඛ්‍යමය ගැටලු අවම කිරීම පිණිස ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ (FAO) නීති රීති සමග ගැළපෙන අන්දමින් පළිබෝධ නාශක පාලන ක්‍රමයක් ඇති කිරීමට අවශ්‍ය ආයතනික හා යටිතල පහසුකම් සැපයීම.
- * ආගන්තුක පළිබෝධ පැමිණීම හා ව්‍යාප්තිය වැළැක්වීම සඳහා ආයතනික සැලැස්මක් ඇති කිරීම.

වාරි සහ ජල කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති

- * ජල ප්‍රභව තාර්කික ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සහ ජල සංරක්ෂණය පිළිබඳ වැඩපිළිවෙළක් දියත් කිරීම.
- * ඇතැම් ප්‍රදේශවල අධික භාවිතය නිසා හීන වී යන භූ ගත ජල සංචිත කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම.
- * ගොවිපොළ ඵලදායීතාව සහ ජල භාවිත කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම සඳහා තෙතමන සංරක්ෂණ හා කාර්යක්ෂම ජල භාවිතය යොදා ගැනීම.
- * වර්ෂා පෝෂිත කෘෂිකර්මය දිරි ගැන්වීමට පියවර ගැනීම.
- * ප්‍රජා සහභාගීත්ව වාරි මාර්ග කළමනාකරණය දිරි ගැන්වීම.

පසු අස්වනු තාක්ෂණය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * කෘෂි නිෂ්පාදනවල ගුණාත්මකභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීම සහ පසු අස්වනු හානි අවම කිරීම පිණිස අස්වනු නෙළීමේ, සැකසීමේ, ගබඩා කිරීමේ සහ ප්‍රවාහනය කිරීමේ දියුණු ක්‍රම ජනප්‍රිය කරවීම.
- * පෙර හා පසු අස්වනු හානි අඩු කිරීම සඳහා සැපයුම් දාමය ක්‍රමවත් කිරීම.
- * නිෂ්පාදනය සිදු වන ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව සැකසුම් මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීමෙන් අස්වනු හානි අඩු කිරීම.
- * විදේශ වෙළඳපොළ සහ දේශීය ආහාර සුරක්ෂිතතාව පවත්වා ගැනීම උදෙසා අගය වැඩි කළ කෘෂි නිෂ්පාදන ඇති කිරීමේ මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති ආරම්භ කර එමගින් ගොවිපොළින් පිටත කෘෂිකාර්මික රැකියා බිහි කිරීම.
- * විශ්ව විද්‍යාල සහ වෙනත් අධ්‍යාපන ආයතනවල පසු අස්වනු තාක්ෂණය පිළිබඳ පාඨමාලා ඇති කිරීම.

අලෙවිය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * වෙළඳපොළ තරගකාරීත්වය පවත්වා ගැනීමට රාජ්‍ය මැදිහත් වීමේ වැදගත්කම හඳුනා ගැනීම.
- * පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන සහාය සහ කළමනාකරණ සහභාගීත්වය ඇති ව මාර්ග, ගබඩා, සැකසීමේ සහ අලෙවි මධ්‍යස්ථාන වැනි වෙළඳපොළ යටිතල පහසුකම් සැපයීම.
- * වෙළඳපොළට පැමිණෙන භාණ්ඩවල වෙළඳ නාම, ප්‍රාදේශීය නාම වැනි සලකුණු භාවිතය සහ සහතිකකරණය දිරි ගැන්වීම.
- * දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ කෘෂි වෙළඳ මධ්‍යස්ථාන , ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- * ග්‍රාමීය හා නාගරික පොළවලට වැඩි පහසුකම් සැපයීම.
- * ගොවියා අතරමැදියන්ගෙන් මුදා ගෙන ගොවියා සහ වෙළෙන්දා අතර සෘජු සබඳතා ඇති කිරීම.
- * රජය හා පෞද්ගලික ආයෝජන මගින් සුළු ගොවීන්ගේ කෘෂි වාණිජ ව්‍යවසායන් පිහිටුවීම.

සාම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික බෝග සහ ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * කාබනික ගොවිතැන, පළිබෝධ පාලනය, අස්වනු සංරක්ෂණය වැනි ක්ෂේත්‍රවල පැවති පාරම්පරික කෘෂිකාර්මික දැනුම ඇගයීමකට ලක් කර එය තිරසාර කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනයට දායක කර ගැනීම.
- * සංස්කෘතික සහ පෝෂණීය වශයෙන් වැදගත් වන සාම්ප්‍රදායික ආහාර බෝග සංරක්ෂණය කිරීම.
- * නිරන්තර බෝග රටාවන්ට සම්ප්‍රදායික බෝග ඇතුළත් කිරීමේ වැදගත්කම හඳුනා ගැනීම.
- * සාම්ප්‍රදායික බෝගවල පෝෂණීය වටිනාකම හුවා දැක්වීමෙන් ඒවායේ භාවිතය වැඩි කරවීම.
- * සාම්ප්‍රදායික බෝග වගා කිරීමට කැමති ගොවීන්ට තාක්ෂණික ඥානය ලබා දීමෙන් ඔවුන් දිරි ගැන්වීම.
- * සහතික කිරීම, වෙළඳපොළ පහසුකම් සැපයීම සහ තාක්ෂණය සැපයීම මගින් කාබනික ගොවිතැන නැංවීම.

භූමි භාවිතය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * භායනය වූ බිම් සහ ගැටලු සහගත පස් සහිත බිම් ඒවායේ ප්‍රශස්ත නිෂ්පාදනය ලබා ගත හැකි අයුරින් පුනරුත්ථාපනය කෙරෙන අතර පුරන් බිම් හා භාවිතයට නොගත් බිම් බෝග වගාව සහ සත්ව පාලනයට යොදා ගැනීමට කටයුතු කිරීම.
- * වර්ෂාපෝෂිත කෘෂිකර්මයේ සමස්ත හා සමෝධානිත දියුණුවක්, වැසි ජල සංරක්ෂණය මගින් ඇති කිරීම සහ පර්යටන කෘෂිකර්මය තිරසාර අයුරින් දියුණු කිරීම.
- * කෘෂිකර්මය, සත්ව පාලනය, පදිංචිය හා කර්මාන්ත සඳහා යොදා ගැනීමට උචිත අයුරින් භූමි භාවිතය දියුණු කිරීම.
- * කෘෂි උපාය මාර්ගවලට පදනම් වූ බෝගවලට අමතර ව හඳුනා ගත් බෝගවල කෘෂිකාර්මික තේමා පුළුල් කිරීම.
- * කෘෂිකාර්මික බෝගවල නිෂ්පාදනයත්, දේශීය සහ විදේශීය ඉල්ලුමත් අතර නොගැළපීම අවම කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග සඳහා භූමි භාවිතය ක්‍රමවත් කිරීම.
- * භූමියේ ඵලදායිතාව නැංවීමේ සහ ඉඩම් නොමැති ගොවීන් අඩු කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස භූමිය ඉතා කුඩා කැබලිවලට කැඩීම සහ අනවශ්‍ය ලෙස විශාල ඉඩම් ලෙස පැවතීම වැළැක්වීමට කටයුතු කිරීම.
- * කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයත්, ඊට අනුබද්ධ ආයතනත් සතු ඉඩම්, කෘෂිකාර්මික නොවන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම, බදු දීම හා විකිණීම වැළැක්වීම.
- * කෘෂිකාර්මික භූමි භාවිතය සඳහා ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කිරීම සහ අද ගොවීන් සුරක්ෂිත කිරීම.

කෘෂි රක්ෂණය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * කෘෂිකර්මය මූල්‍යමය වශයෙන් සවිමත් කිරීමටත්, ස්වභාවික ව්‍යසනවලින් වන හානිවල දී මූල්‍යමය රැකවරණය සැලකීමටත් සියලු ගොවීන් සහ සියලු බෝග ආවරණය වන පරිදි කෘෂි රක්ෂණ ක්‍රමයක් ස්ථාපනය කිරීම.
- * කෘෂිකාර්මික වෙළඳපොළ විවලනයන් ද ඇතුළු සියලු බෝග සිට වූ දිනයේ සිට අස්වනු නෙළීම සඳහා සියලු අවස්ථා ඇතුළත් රක්ෂණ ආවරණ ඇති කිරීම.
- * කෘෂි රක්ෂණය සඳහා රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයෝජන ලබා ගැනීම.

කෘෂි අපනයන ප්‍රතිපත්ති

- * කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අපනයනයේ දී රාජ්‍ය අනුග්‍රහය වැඩි කිරීම.
- * කෘෂි අපනයන කටයුතුවල දී කෘෂිකර්මය හා වෙළඳාම සමායෝජනය කර එකමුතු ප්‍රවේශයක් මගින් පූර්ව වෙළඳ කටයුතු අපනයන ක්ෂේත්‍රයේ දී යොදා ගැනීම.

මීට අමතර ව පහත දැක්වෙන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශ පිළිබඳ ව විස්තර ප්‍රතිපත්තියේ ඇතුළත් වේ.

- * කෘෂි යන්ත්‍රෝපකරණ පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * පාංශු සංරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂි පර්යේෂණ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂි ව්‍යාප්තිය හා අධ්‍යාපනය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂිකර්මය හා බැඳුණු කර්මාන්ත පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂි ණය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * කර්මාන්තවල දියුණුව පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * ගෙවතු වගාව පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂිකාර්මික ආයෝජනය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * ආයතනික සංවර්ධනය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * ශාක ජාන සම්පත් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති භාවිත කිරීම
- * ඒකාබද්ධ කෘෂිකාර්මික ප්‍රවේශය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂිකර්මයේ දී තරුණ සහභාගීත්වය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති
- * කෘෂි ක්ෂේත්‍රයේ දී විද්වතුන්ගේ බුද්ධිමය හැකියාවන් උපරිම ව යොදා ගැනීම පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

ගෙවතු වගාව පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති

- * නාගරික ගෙවතු
- * නාගරික තට්ටු නිවාස ගෙවතු
- * ග්‍රාමීය ගෙවතු
- * රාජ්‍ය ආයතන, පාසල්, රෝහල් ආශ්‍රිත ගෙවතු

කෘෂිකර්මයට අදාළ අණ පනත්

මිනිසා විසින් තම ආහාර නිෂ්පාදනය කර ගැනීම සඳහා කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කළ කාලයේ සිට ම භූමිය, ජලය, බෝග සහ ගොවියාගේ ක්‍රියාකාරකම් අතර ඇති සම්බන්ධතාව තහවුරු කිරීමට විවිධ පාලන උපක්‍රම අනුගමනය කර ඇත. කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රය තුළ රාජ්‍ය පාලකයන් විසින් විවිධ කාලයන් හි නියම කරන ලද නියෝග රැසක් ඇත. මේවා අණ පනත් ලෙස හඳුන්වයි.

1889 අංක 23 දරන වාරි මාර්ග ආඥා පනත

මෙරට කෘෂිකර්ම ක්ෂේත්‍රයට අදාළ නීතිමය පදනම ලෙස පළමුව සකස් කර ඇති ආඥා පනත මෙය වේ. අද දක්වා කාලීන අවශ්‍යතාව මත සංශෝධනය කර ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන වැදගත්ම ව්‍යවස්ථාව ලෙස මෙය සලකයි.

1968 අංක 48 දරන වාරි මාර්ග (සංශෝධන) පනත

මෙ මගින් එතෙක් පැවති වාරි මාර්ග ආඥා පනත සහ කුඹුරු පනත අතර තිබුණු නීතිමය විධි විධාන ඒකාබද්ධ කරනු ලැබී ය.

1958 අංක 1 දරන කුඹුරු පනත

මෙම පනත මගින් අද ගොවියාගේ අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත කිරීම මූලික වශයෙන් සිදු විය. එයට අමතර ව කුඹුරු ඉඩම් ඒකාබද්ධ කිරීම, ගොවි කාරක සභා ක්‍රමය ව්‍යවස්ථාපිත කිරීම, කුඹුරු ඉඩම් පිළිබඳ නාම ලේඛන සකස් කිරීම මූලික අරමුණ විය. කුඹුරු පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවට පවරා ඇත. එයට අමතර ව 1961 අංක 61 දරන කුඹුරු (සංශෝධන) පනත අනුමත කර ඇත.

1972 අංක 01 දරන ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනත

මෙහි අරමුණ වූයේ උපරිමයට වැඩි කෘෂි ඉඩම් ප්‍රමාණයක් කිසිම තැනැත්තෙකු විසින් අයිති ව තබා නොගැනීම සුරක්ෂිත කිරීමයි.

යම් තැනැත්තෙකුට අයිති උපරිමයට වැඩි කෘෂි ඉඩම් පවරා ගැනීම හා ඒවායේ නිෂ්පාදනය හා ඉන් ඇති වන රැකියා ප්‍රමාණය උපරිම වන ලෙසට ඒවා ප්‍රයෝජනයට ගැනීම මෙ මගින් බලාපොරොත්තු විය. මෙහි උපරිමය ලෙස දක්වා ඇත්තේ කුඹුරු ඉඩම් 0.1km^2 සහ ගොඩ ඉඩම් 0.2km^2 කි. මෙම පනත යටතේ රජය පවරා ගත් ඉඩම්, ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම මගින් පාලනය කරන ලදී. මෙම පනතින් රජය බලාපොරොත්තු වූයේ කිහිප දෙනෙකු සතු ඉඩම් විශාල ප්‍රමාණයක් කෘෂි නිෂ්පාදනයට නොයෙදූ හිස් ඉඩම් ලෙස තිබීම වැළැක්වීමයි.

1973 අංක 42 දරන කෘෂි ඉඩම් පනත

මෙමගින් ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රයේ කුඹුරු ඉඩම් භුක්ති විඳීමේ ක්‍රමය පිළිබඳවත්, කෘෂි සංවර්ධනය ඇති කිරීම පිළිබඳවත්, කෘෂි ඵලදාවර්ධන පනත සමග ක්‍රියාත්මක කිරීමට නීති සමූහයක් ඇති කර ඇත.

මෙම පනත මගින් අද ගොවීන්ගෙන් පසු ඔවුන්ගේ අද අයිතිය පැවරීමේ ක්‍රමයක් ඇති කිරීම, අද ගොවීන් ඉඩම් හිමියාට ගෙවිය යුතු ප්‍රවේණිය පිළිබඳ නිශ්චය කිරීම, ගොවි කාරක සභා පිහිටුවීමට විධිවිධාන සැලැස්වීම, ගොවීන්ට බැංකුවලින් ණය සැපයීමේ දී සුරක්ෂිත බවක් ඇති කිරීම සඳහා විධිවිධාන සලස්වා ඇත.

1975 අංක 39 දරන ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ සංශෝධන පනත

මෙම පනතින් බලාපොරොත්තු වූයේ විදේශීය සමාගම් සතු වතු පවරා ගැනීමයි. මේ යටතේ පවරා ගත් වතු කෘෂි කටයුතු සඳහා හෝ ඉඩම් නැති අයට පවරා දීම හෝ රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාවට පැවරීමට ගොවිපළක් හෝ වැවිලි කාර්යයක් ඇති කිරීමට, ගම් පුළුල් කිරීම වැනි පොදු කාර්යයන්ට යොදා ගැනීම අරමුණ විය.

ජනාවාස පනත

ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනත යටතේ රජයට පවරා ගත් ඉඩම්, වගා කිරීම සඳහා ජනාවාසවලට භාර දෙනු ලැබීය. ඔවුහු සමිතියක් ලෙසින් සංවිධානය වී එම ඉඩම් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල යෙදවූහ. මෙම ක්‍රමය මගින් ජනාවාස 200ක් පමණ ඇති විය. මේවා නීත්‍යානුකූල ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා ජනාවාස පනත ඇති කරන ලදී. මෙම පනත මගින් ජනාවාස ලියාපදිංචි කිරීම, ඒවායේ කටයුතු විධිමත් කිරීම සහ ඒවා පරිපාලනය කිරීම සඳහා ජනාවාස කොමිසමක් පිහිටුවීමත්, මෙම පනතින් විධිවිධාන සලස්වා ඇත.

1979 අංක 58 දරන ගොවි ජන සේවා පනත

මෙම පනතින් ගොවි කාරක සභා ක්‍රමය අහෝසි කර වගා නිලධාරී ක්‍රමය ආරම්භ විය. එසේ ම ගොවි ජන සේවා කාරක සභා සහ ගොවි ජන සේවා මධ්‍යස්ථාන ද අලුතින් ආරම්භ කරන ලදී. 1991 අංක 4 දරන සංශෝධන පනතින් ගොවි සංවිධාන ස්ථාපිත වූ අතර ගොවි සංවිධාන විශාල සංඛ්‍යාවක් ලියාපදිංචි කරන ලදී.

2000 අංක 46 දරන ගොවි ජන සංවර්ධන පනත

මෙම පනත සම්මත වීමත් සමග ගොවි ජන සේවා පනත අහෝසි විය. මෙම දෙපාර්තමේන්තුව ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව නමින් හඳුන්වන ලද අතර, ගොවිජන සංවර්ධන කොමසාරිස් ජනරාල් වරයෙකුගේ පාලනයට ද යටත් විය.

ගොවි ජන සංවර්ධන පනතින් මෙතෙක් කල් ක්‍රියාත්මක වූ අද ගොවීන් අලුතින් නම් කිරීම අවසන් වූ අතර, අද ගොවීන්ට කුඹුරු ඉඩම්වල තම අයිතිවාසිකම් ආපසු පැවරීමට ද අවස්ථාව සැලසුණි. කුඹුරු ඉඩම් අනවසරයෙන් වෙනත් කාර්යයන් සඳහා භාවිත කිරීම වැළැක්වීමට මෙ මගින් දැඩි පියවර හඳුන්වා දී ඇත. ගොවි සංවිධානවලට ජාතික මට්ටමේ සංවිධාන සකස් කිරීමට ද ප්‍රතිපාදන සැලසුණි.

ජල කළමනාකරණ පනත

ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ අණ පනත් විවිධ කාල සීමාවන්වල ඉදිරිපත් කර ඇත. මේවායින් සමහරක් පරිභෝජන ජලය පිළිබඳව ඉදිරිපත් කර ඇති අතර තවත් සමහරක් වාරි මාර්ග පිළිබඳව ඉදිරිපත් කර ඇත.

1946 අංක 32 දරන ජාතික වාරි මාර්ග පනත

මෙම පනත මගින් වාරි මාර්ග පද්ධති, මහා වාරි මාර්ග හා සුළු වාරි මාර්ග ලෙස වෙන්කර ඇත.

1964 අංක 29 දරන ජල සම්පත් මණ්ඩල පනත

මෙම පනත මගින් ජලය පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම, ජල ප්‍රභවයන්ගේ අයිතිය සහ ජලය ලබා ගැනීම පිළිබඳ කටයුතු පාලනය වේ.

1974 අංක 02 දරන ජල සම්පාදන හා ජලාපවාහන මණ්ඩල පනත

මෙම මගින් පරිභෝජන ජලය පිළිබඳව ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම සිදු කරයි.

1980 අංක 50 දරන ජාතික පාරිසරික පනත

මෙම මගින් ජල දූෂණය පිළිබඳ විවිධ ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම සිදු කරයි.

1992 ජාතික වාරි මාර්ග පනතේ ඇමුණුම

මෙම පනත මගින් මහා වාරි මාර්ග පිළිබඳ පූර්ණ බලය මහවැලි අධිකාරියට පවරා ඇත. එයට අමතර ව මධ්‍යම වාරි මාර්ග පිළිබඳ සියලු කටයුතු වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවටත්, කුඩා වාරි මාර්ගවල සියලු කටයුතු ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවටත් පවරා ඇත. ඉන් පසු 1994 දී මෙම වාරි මාර්ගවල බෙදුම් ඇළ හා කෙත් ඇළ සියලු නඩත්තු කටයුතු සහ ජලය බෙදාහැරීම ගොවි සංවිධානවලට පවරා ඇත.

1999 පැළෑටි සංරක්ෂණ පනත

1999 දී අංක 35 දරන පනත මගින් පැළෑටි සංරක්ෂණයට විවිධ පියවර ගෙන ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව තුළට විවිධ රෝග හා පළිබෝධ ඇතුළු වීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති ශාක ගහනයට හානි වීම වැළැක්වීමත්, ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික ශාක ප්‍රජාව ආරක්ෂා කර ගැනීමත් මෙම පනතේ අරමුණ වේ. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා මෙම පනත යටතේ බලය ලත් නිලධාරියා වේ.

1999 දී මෙම පනත සම්මත කිරීමට පෙර විවිධ අණ පනත් මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ශාක ප්‍රජාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ක්‍රියා මාර්ග ගෙන ඇත. ඒවායින් සමහරක් පහත දැක්වේ.

1901	-	රෝග පළිබෝධ නිරෝධායන පනත
1907	-	ශාක පළිබෝධ පනත
1909	-	ජපන් ජබර පනත
1928	-	පැළෑටි සංරක්ෂණ පනත

1993:49, සත්ව හා ශාක සංරක්ෂණ පනත හා 1999 අංක 35 දරන පැළෑටි සංරක්ෂණ පනත මගින් ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික ශාක හා සතුන් අපනයනය කිරීම සඳහා සීමාවන් පනවා ඇත.

පාරිසරික පනත්

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය නීතිමය රාමුව සකස් කිරීම සඳහා පනවා ඇති අණ පනත් විශාල සංඛ්‍යාවකි. 1980 අංක 49 දරන ජාතික පාරිසරික පනත ඉන් ප්‍රධාන වේ. 1988 දී නැවතත් මෙම පනත ඇමුණුම් සහිත ව පාර්ලිමේන්තුවේ දී සම්මත කරගන්නා ලදී. මේ අනුව පරිසරයට හානිදායක කර්මාන්තවල දී ඒ සඳහා අවශ්‍ය අනුමැතිය පරිසර බලපෑම් පිළිබඳ ඇගයීම් වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙන් ලබා ගත යුතු වේ. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය බලපත්‍ර දීමේ අධිකාරී බලය සතු ආයතනය වේ. මේ අනුව කර්මාන්ත ආරම්භ කිරීමේ දී පරිසරයට නිකුත් වන හානිදායක සංඝටක පිළිබඳ අධ්‍යයනයකින් පසුව සකස් කරනු ලබන වාර්තාවක් එම ව්‍යාපෘති ආරම්භ කරන අය විසින් ඉදිරිපත් කර අදාළ අනුමැතිය ලබා ගත යුතුයි.

කෙසේ වුව ද ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයේ කර්මාන්ත හා ව්‍යාපෘතිවල දී මෙම බලපත්‍රය ලබා ගත යුතු නොවන බැවින් එවැනි කර්මාන්ත මගින් සිදු වන පාරිසරික හානි පිළිබඳ ව ඇගයීමක් නොකෙරේ. උදාහරණයක් ලෙස කාමර 99 ට වැඩි හෝටල් සංකීර්ණයන් ඉදි කිරීමේ දී පරිසර

ඇගයීම් වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතු නමුත් ඊට වඩා අඩු ප්‍රමාණවල දී ඉදිරිපත් කිරීමක් අවශ්‍ය නොවේ.

1996 අංක 24 පාංශු සංරක්ෂණ පනත

කෘෂි බිම්වල පස සෝදා යාම හා නිසරු වීම නිසා කෘෂිකාර්මික විභවය අඩු වී යාමේ තර්ජනයක් පසු ගිය දශක කීපය තුළ අනාවරණය වූ අතර විශේෂයෙන් ම කඳුකර ඉඩම්වල සුදුසු පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවලින් තොරව කැලෑ කැපීම හා බිම් සැකසීම නිසා වගා කළ හැකි බිම් විශාල ප්‍රමාණයක් ආන්තික බිම් බවට පත් වී ඇත. විශේෂයෙන් තේ හා දුම්කොළ වගා කර තිබූ බදුල්ල, මාතලේ, මහනුවර, නුවරඑළිය වැනි ප්‍රදේශවල මෙම තත්ත්වය බහුල ව දක්නට ඇත.

එසේ ම දීර්ඝ කාලීන ව රසායනික පොහොර පාලනයකින් තොර ව භාවිත කිරීම හා මුහුදු ජලය කාන්දු වීම ආදී හේතූන් නිසා තවත් වාරි මාර්ග බිම් හා පහත් බිම් විශාල ප්‍රමාණයක් වගා කළ නොහැකි බිම් බවට පත් වී ඇත. මීට අමතරව පාංශු බාදනය නිසා සෝදා එන රොන් මඩ, ජලාශවල තැන්පත් වීම නිසා ජලාශවල ධාරිතාව අඩු වීම, නිතර ම පහත් බිම් ජලයෙන් යට වීම ආදී අහිතකර ප්‍රතිඵල විශාල ප්‍රමාණයක් ඇති වේ. මෙම කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් වෙත යොමු වීමේ වැදගත්කම හා අවශ්‍යතාව සලකා 1996 අංක 24 දරන පාංශු සංරක්ෂණ පනත සම්මත කර ඇත. මේ අනුව විශේෂයෙන් ම වැවිලි බෝග වගාවන්හි දී පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

වගා කටයුතු සඳහා ඉඩම් ලබා දීමේ දී,

1. සංරක්ෂණ හා පරිසරයේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීමට මූලිකත්වය දීම.
2. ජෛව විවිධත්වය, පස ජල සංරක්ෂණයට මූලිකත්වය දී දැනට ඇති වෘක්ෂලතා ආරක්ෂා කිරීම.
3. හඳුනා ගත් කාර්යයන් සඳහා පමණක් යෝග්‍ය ඉඩම් වෙන් කිරීම.
4. සම්පත් භාවිතයේ දී කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීමට උනන්දු කරවීම.
5. නාය යා හැකි අධික ලෙස බාදනයට ලක් වන ප්‍රදේශවලට අවධානය වැඩි කිරීම හා ඒ ප්‍රදේශවලින් ජනතාව ඉවත් කර ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවල පදිංචි කරවීම.

1973 අංක 27 දරන කෘෂි රක්ෂණ පනත

1961 අංක 13 දරන පනතින් කෘෂි රක්ෂණය ඇරඹුණි. නමුත් 1973 දක්වා මෙය කාර්යක්ෂම ව ක්‍රියාත්මක නොවී ය. 1973 පනතින් වී වගාව අනිවාර්ය රක්ෂණයට යටත් කරන ලදී, එයට අමතර ව වෙනත් වගා සහ පශු පාලනය ද රක්ෂණයට යටත් කරන ලදී. කාලගුණික විපර්යාසවල බලපෑම්, වසංගත රෝග ඇති වීම, බීජ තෝරා ගැනීමේ දුර්වලතා, වාරි මාර්ග පහසුකම් නොමැති වීම වැනි හේතු මගින් සිදු වන වගා පාඨවට වන්දි ගෙවීමට මෙම පනතින් බලාපොරොත්තු විය.

1987 අංක 12 දරන ගොවි විශ්‍රාම වැටුප් සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය පිළිබඳ පනත

ගොවියාට වයස අවුරුදු 60 සම්පූර්ණ වූ දා සිට ජීවිතාන්තය දක්වා මාසික ව විශ්‍රාම වැටුපක් ලබා දීම මෙම පනතේ අරමුණ විය. එයට අමතර ව හදිසි ආපදාවක දී රු.50,000ක වන්දි මුදලක් ලබා දීම සහ සඳහටම ඔත්පල වීමක දී ගෙවන වන්දි මුදල හෝ ජීවිතාන්තය දක්වා මාසික දීමනාවක් ලබා දීම අරමුණ වේ. මෙ මගින් ගොවි ජනතාව කෘෂිකාර්මාන්තයෙහි නිරත වීම දිරි ගැන්වීම අපේක්ෂාව වේ.

1988 අංක 68 දරන පොහොර විධිමත් කිරීමේ පනත

පොහොර ආනයනය, නිෂ්පාදනය, සකස් කිරීම හා බෙදා හැරීම විධිමත් කිරීම සහ එයට සම්බන්ධ අනෙකුත් කාරණා සඳහා විධිවිධාන සැලැස්වීම පිණිස වූ පනතකි.

1.5 කෘෂි සංවර්ධනයට වැදගත් වන විවිධ ආයතන

රාජ්‍ය ආයතන

	බෝගය	පිහිටා ඇති ස්ථානය
* පර්යේෂණ ආයතන	* වි බෝගය	* බතලගොඩ, ලබුදූව
		* බෝඹුවල, සමන්තුරෙයි
		* අම්බලන්තොට, බෙන්තොට
	* උද්‍යාන බෝග	* ගන්නොරුව, හොරණ, සිතාඵලිය, බණ්ඩාරවෙල
	* ක්ෂේත්‍ර බෝග	* මහඉලුප්පල්ලම
		අගුණකොළපැලැස්ස
	* තේ	* තලවකැලේ
		* මහනුවර
		* රත්නපුර
	* රබර්	* අගලවත්ත
	* පොල්	* ලුණුවිල
	* කුරුඳු	* කඹුරුපිටිය
	* අපනයන කෘෂි බෝග	* මාතලේ
	* උක්	* උඩවලව
* ව්‍යාප්ති සේවය සම්බන්ධ ආයතන	* අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව	
	* කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව	
	* කුඩා තේ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය	
	* රබර් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව	
	* පොල් වගා කිරීමේ මණ්ඩලය	
	* තල් සංවර්ධන මණ්ඩලය	
	* කපු සංස්ථාව	
	* තේ, රබර්, පොල් පර්යේෂණ ආයතන	
	* මහවැලි අධිකාරිය	
	* ජල ජීවී වගා සංවර්ධන අධිකාරිය	
	* ධීවර හා ජලජ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව	
	* සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව	
	* පශු පර්යේෂණ ආයතනය හා පශු විමර්ශන මධ්‍යස්ථානය	
	* සමෘද්ධි අධිකාරිය	
	* රාජ්‍ය නොවන ආයතන	
* යෙදවුම් සම්බන්ධ ආයතන	* ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව	* බීජ, පොහොර හා ජලය
	* සමුපකාර දෙපාර්තමේන්තුව	* බීජ හා පොහොර
	* ජාතික පොහොර ලේකම් කාර්යාලය	* පොහොර
	* මහවැලි අධිකාරිය	* ජලය, බීජ, ඉඩම්
	* වාරි මාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව	* ජලය
	* කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව	* බීජ, උපදෙස්, යන්ත්‍රසූත්‍ර
	* අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව	* රෝපණ ද්‍රව්‍ය, ණය, උපදෙස්

* අලෙවිය සම්බන්ධ ආයතන	* රබර් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව * කුඩා තේ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය * පොල් වගා කිරීමේ මණ්ඩලය * කපු සංස්ථාව * සමෘද්ධි අධිකාරිය * කෘෂි රක්ෂණ මණ්ඩලය * ජල ජීවී වගා අධිකාරිය * වි අලෙවි මණ්ඩලය * සමුපකාර දෙපාර්තමේන්තුව * පශු සම්පත් මණ්ඩලය * ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන * අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව * කපු සංස්ථාව * තේ මණ්ඩලය * අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය	* රෝපණ ද්‍රව්‍ය, ණය, පොහොර * රෝපණ ද්‍රව්‍ය, පොහොර, ණය සහනාධාර * රෝපණ ද්‍රව්‍ය, ණය, පොහොර * රෝපණ ද්‍රව්‍ය, ණය * ණය, ද්‍රව්‍ය * කෘෂි රක්ෂණය * මත්ස්‍ය ගැටලු/ ණය
* වෙළඳපළ හා සමාජ ආර්ථික පර්යේෂණ	* හෙක්ටර් කොබ්බෑකඩුව කෘෂි පර්යේෂණ හා පුහුණු කිරීමේ ආයතනය	
* පසු අස්වනු සඳහා	* පසු අස්වනු තාක්ෂණික ආයතනය, අනුරාධපුරය	

පොද්ගලික ආයතන

* කෘෂි යෙදවුම් සඳහා * පොහොර * කෘෂි උපකරණ	* සී. අයි. සී. සමාගම * බවර් සමාගම * ලංකෙම් ආයතනය * බවර් සමාගම, * සී. අයි. සී. සමාගම * සී. අයි. සී. සමාගම * හේලිස් සමාගම
* කෘෂිකාර්මික සේවාවන් ලබා දෙන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන * CARE International * Save the Children * UNDP * World Vision * Seedo Sri Lanka * අර්ථවර්ධන පදනම * සර්වෝදය	* කෘෂි ව්‍යාපෘති දිරිමත් කිරීම * ගෙවතු වගා සහ ළමා පෝෂණය සිදු කිරීම * කෘෂි ගම්මාන පවත්වා ගෙන යාම * ගෙවතු වගා සහ පවුල් පෝෂණය * ගෙවතු වගා සහ පරිසරය සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම * ගෙවතු වගාව හා කසළ කළමනාකරණය සිදු කිරීම * කෘෂි ව්‍යාපෘති දිරිමත් කිරීම

ගොවි සංවිධාන

- * මහවැලි සංවිධාන

ණය සහ සහනාධාර සඳහා ඇති මූල්‍ය ආයතන

- * රාජ්‍ය බැංකු හා පුද්ගලික බැංකු

- * කෘෂි රක්ෂණ මණ්ඩලය

අධ්‍යාපන ආයතන

- * විශ්ව විද්‍යාල
- * කෘෂිකර්ම විද්‍යාල
- * කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවා සංස්කරණ අභ්‍යාස ආයතන
- * පාසල්

ඉහත සඳහන් ආයතන කිහිපයකින් ඉටු කරන සේවාවන් පිළිබඳ ව පහත විස්තර කර ඇත.

කෘෂි සංවර්ධනයට වැදගත් වන විවිධ ආයතනවලින් ඉටු වන සේවාවන්

රාජ්‍ය ආයතන

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

දැනට කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව මධ්‍යම රජය හා පළාත් සභා යටතේ ඇත. මෙහි දී මධ්‍යම රජයෙන් පාලනය වන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සිදු කරන කාර්යභාරයන් පහත දැක්වේ.

- * කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ මෙහෙයවීම
මෙහි දී දෙමුහුන් බෝග ප්‍රභේද නිපදවයි. මෙම පර්යේෂණ සංකීර්ණයි. දේශගුණයට, පසට ගැලපෙන බෝග තේරීම සිදු කරයි. මේවා පරිසර සාධක හා බැඳුණු පර්යේෂණ වේ. ප්‍රතිඵල ලබා දීමට කල් ගත වේ.
- * බෝග කලාපීයකරණය
බෝග සඳහා සුදුසු කලාප හඳුනා ගෙන ඒවා නිර්දේශ කිරීම
උදා : දඹුල්ල ප්‍රදේශයට ලොකු ලුනු නිර්දේශ කිරීම
- * බෝග වගා සැලසුම්කරණය
මෙය මධ්‍යම රජයේ මෙන් ම පළාත් සභාවේ ද වගකීමයි.
- * සහතික කළ බීජ නිෂ්පාදනය හා බීජ සහතික කිරීම
- * පළිබෝධ පාලන පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * පැළෑටි ආරක්ෂණ කටයුතු සහ පැළෑටි ආරක්ෂණ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * ශාක නිරෝධායන කටයුතු සහ ශාක නිරෝධායන පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * පාංශු සංරක්ෂණ කටයුතු සහ පාංශු සංරක්ෂණ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * නව තාක්ෂණය ප්‍රචලිත කිරීම. මෙය වැඩිපුර පළාත් සභාවලට පැවරේ.
- * කෘෂිකාර්මික අංශයේ නිලධාරීන් සහ ගොවීන් පුහුණු කිරීම
- * කෘෂිකාර්මික ව්‍යාප්ති සේවය, පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තු මගින් සිදුකිරීම

අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

මෙය මධ්‍යම රජයෙන් පාලනය වේ. පර්යේෂණ කටයුතු සිදු කිරීම, නව විභවයන් හඳුනා ගැනීම, අපනයන කෘෂිකර්ම බෝග කලාප හඳුනා ගැනීම, වගා සැලසුම් කටයුතු සිදු කිරීම, බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීම, නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම, අපනයන බෝගවල පසු අස්වනු තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම, අපනයනය සඳහා බෝග සැකසීම, ඉදිරි වෙළඳ ගිවිසුම් සඳහා මැදිහත් වීම, පුහුණු හා දැනුවත් කිරීම් කටයුතු සිදු කිරීම හා අපනයන කෘෂි බෝග ප්‍රචලිත කිරීමේ ව්‍යාප්ත සේවාවන් ද සිදු කරයි.

ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව

ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික කාර්යය ගොවි ජන සංවර්ධන පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

- * **ගොවි ජන සංවර්ධන පනත**
සියලු මග කුඹුරු ඉඩම්වල භුක්තිය, අඳ අයිතිය, අස්වනු නෙළා ගැනීමේ අයිතිය, කෘෂි ජල කළමනාකරණය, ගොවි ආරවුල් විසඳීම, ගොවි අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරදීම ආදියෙහි සිදු වන ගැටලු විසඳීමේ අයිතිය ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවට පවරා ඇත.

- * මෙම ආයතනය මගින්,
- * කෘෂි යෙදවුම් සහ සේවාවන් සපයා දීම
- * ගොවි ජන බැංකුව මගින් කෘෂි ණය ලබා දීම
- * ගොවි සංවිධාන පිහිටුවීම, ලියාපදිංචි කිරීම, ගොවි සංවිධාන ශක්තිමත් කිරීම, පුහුණු හා දැනුවත් කිරීම් සිදු කිරීම
- * අක්කර 200ට අඩු ප්‍රදේශවලට අයත් සුළු වාරි මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සිදු කිරීම
- * කෘෂිකාර්මික ඉඩම් නාම ලේඛන පවත්වා ගැනීම සහ අක්කර බදු අය කිරීම
- * සුළු වාරි මාර්ග සඳහා වගා කාල සටහන් සැකසීම
- * කන්න රැස්වීම පැවැත්වීම ආදී කටයුතු සිදු කරයි.

ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ ප්‍රතිපත්ති සභාව

- * මෙම ආයතනය මගින්,
- * පර්යේෂණ විභවයන් හඳුනා ගැනීම
- * කෘෂි පර්යේෂණ සැලසුම් කිරීම
- * පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා දේශීය හා විදේශීය ප්‍රතිපාදන සපයා ගැනීම හා ඒවා සැලසුම් කිරීම
- * කෘෂිකාර්මික ශිෂ්‍යත්ව පිරිනැමීම
- * ජාත්‍යන්තර පර්යේෂණ හුවමාරු කිරීමේ සම්බන්ධීකරණය.
- * පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල ප්‍රසිද්ධ කිරීම සිදු කරයි.

හෙක්ටර් කොඩ්බ්කඩුව ගොවි කටයුතු පුහුණු හා පර්යේෂණ ආයතනය

- * මෙම ආයතනය මගින්,
- * කෘෂි පර්යේෂණ හා පුහුණු අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීම, ඇගයීම හා සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * කෘෂිකාර්මික අලෙවි හා සමාජ ආර්ථික සම්බන්ධ ක්‍රියාත්මක කර තොරතුරු ප්‍රසිද්ධ කිරීම
- * පුහුණු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම හා ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සිදු කරයි.

1. සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව

- * සත්ත්ව රෝග මර්දනය හා නිවාරණය
- * සත්ත්ව නිෂ්පාදන, පශු සම්පත් ආශ්‍රිත තෘණ හා සත්ත්ව ආහාර සංවර්ධනය හා ප්‍රවලිත කිරීම
- * ඒ ආශ්‍රිත ව්‍යාප්ති කටයුතු කිරීම
- * සත්ත්ව නිෂ්පාදනය හා පශු සම්පත් සංවර්ධනයට අදාළ පර්යේෂණ සිදු කිරීම

2. ජල ජීවී වගා සංවර්ධන අධිකාරය

- * මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තය හා ජල ජීවී සංවර්ධනය හා නිෂ්පාදය ඇති කිරීම හා ප්‍රවලිත කිරීම.

3. ධීවර හා ජලජ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව

- * ධීවරයන් හා යාත්‍රා ලියාපදිංචි කිරීම
- * නව තාක්ෂණය ප්‍රවලිත කිරීම හා ඒ ආශ්‍රිත කටයුතු සිදු කිරීම කරයි.

4. රබර් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව

- * වගාකරුවන් ලියාපදිංචිය, තවාන්කරුවන් ලියාපදිංචිය හා අදාළ අලෙවිකරුවන් ලියාපදිංචිය
- * වගාව ප්‍රවලිත කිරීමට අදාළ ව්‍යාප්ති කටයුතු, රෝපණ ද්‍රව්‍ය ණය හා අනෙකුත් යෙදවුම් ගොවීන්ට ලබා දීම.

5. පොල් වගා කිරීමේ මණ්ඩලය

- * ශ්‍රී ලංකාව තුළ පොල් වගාව ප්‍රවලිත කිරීම, කුඩා පොල් වතු, මධ්‍යම හා මහා පරිමාණ වැවිලිකරුවන් ලියාපදිංචිය

- * ගෙවතු ආශ්‍රිත පොල් වගාව ප්‍රචලිත කිරීම
- * රෝපණ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය හා බෙදා හැරීම
- * වෙළඳපළ තත්ත්වයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය
- * නැවත වගාව හා අලුත් වගාව සඳහා ණය සහනාධාර ලබා දීම
- * පොල් වගාව ආශ්‍රිත නව නිෂ්පාදන සඳහා වගාකරුවන්, නිෂ්පාදකයන් යා හා අලෙවිකරුවන් යොමු කිරීම

කෘෂිකාර්මික හා ගොවි ජන රක්ෂණ මණ්ඩලය

- * මෙම ආයතනය මගින්,
- * වී, මිරිස්, රතුලෑනු, බඩඉරිඟු වැනි බෝග රක්ෂණය සිදු කිරීම
- * කෘෂි උපකරණ රක්ෂණය
- * ගොවි විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * ගොවීන් සඳහා සමාජ ආරක්ෂණ වැඩපිළිවෙලක් ලෙස ආබාධිත හා බෙලහින ගොවීන්ට ආධාර කිරීම සිදු කරයි.

ජාතික පොහොර ලේකම් කාර්යාලය

- * මෙම ආයතනය මගින් පහත කාර්යයන් සිදු කරයි.
- * පොහොර භාවිතය විධිමත් කිරීමේ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම
- * වගා රටාවන් අනුව පොහොර අවශ්‍යතාවන් හඳුනා ගැනීම
- * පොහොර ආනයනය හා බෙදා හැරීම සම්බන්ධ
- * පොහොරවල ගුණාත්මකභාවය තහවුරු කිරීම

එයට අමතර ව,

- * ලංකා පොහොර සමාගම, කොළඹ කොමර්ෂල් පොහොර සමාගම, ජනතා පොහොර ව්‍යවසාය, තමන්කඩුව පොහොර සමාගම යන සමාගම් කෘෂිකර්ම විෂය භාර අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති රාජ්‍ය සමාගම් වේ. මේවායේ කාර්යභාරය වනුයේ පොහොර ආනයනය, තොග පවත්වා ගැනීම, ඇසිරීම හා බෙදා හැරීමයි.

පසු අස්වනු තාක්ෂණ ආයතනය

- * අස්වනු නෙළීමේ දී, ප්‍රවාහනයේ දී හා ගබඩා කිරීමේ දී සිදු වන හානි අවම කිරීමට නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම හා තාක්ෂණය සැපයීම
- * කෘෂි බෝග ගබඩා කිරීමට අදාළ තාක්ෂණික නිර්දේශ ලබා දීම
- * කෘෂි අලෙවි ජාල ස්ථාපිත කිරීම සිදුකරයි.

කෘෂි සංවර්ධනයට වැදගත් වන පොද්ගලික ආයතන

* සී.අයි.සී. ආයතනය	}	බීජ, පොහොර, කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය නිපදවීම, බෙදා හැරීම
* හේලිස් ආයතනය		
* පින්ලේ ආයතනය		
* ලංකෙම් බවර් ආයතනය		
* ප්‍රීමා සමාගම		- සත්ත්ව ආහාර නිපදවීම
		- කෘෂි ද්‍රව්‍ය මිල දී ගැනීම. උදා: බඩඉරිඟු
* Tropical Seed Company		- බීජ ලබාදීම

මූල්‍ය ආයතන

- * රාජ්‍ය බැංකු/ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු, සංඝ සංවර්ධන බැංකු
- * සෙලාන් බැංකුව
- * සම්පත් බැංකුව
- * සමුපකාර සමිති

මෙම ආයතන මගින් බීජ, පොහොර, කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය නිපදවීම, අලෙවිය, ණය ලබාදීම

ආදී කටයුතු සිදු කිරීමෙන් කෘෂි සංවර්ධනයට දායක වේ.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන

- * සර්වෝදය ආයතනය
- * Berendna ආයතනය
- * කෙයාර් ඉන්ටර්නැෂනල් ආයතනය වැනි ආයතන මගින් කෘෂි කාර්මික කටයුතු සංවර්ධනයට ආධාර උපකාර ලබා දේ.

ගොවි සංවිධාන

1919 අංක 4 දරන ගොවි ජන සේවා (සංශෝධන) පනතින් ගොවි සංවිධාන මුළු රටම පිළිගත් නීත්‍යානුකූල සංවිධාන තත්ත්වයට පත් කර ඇත.

කුඹුරු වගා කරන ඉඩම් හිමි ගොවීන්, අඳ ගොවීන් හෝ ඕනෑම කෘෂිකාර්මික කටයුත්තක යෙදෙන ගොවි මහතාන්ට මෙවැනි සංවිධාන පිහිටුවා ගෙන ලියාපදිංචි වී තමන්ගේ ඉදිරි අනාගතය සරුසාර කර ගන්නට අවශ්‍ය වැඩපිළිවෙල සකස් කර ගැනීමට මෙයින් හැකියාවක් ඇත.

ගොවි සංවිධානවල කාර්යයන්

- * තමන්ගේ ප්‍රදේශයේ කෘෂිකාර්මික වැඩසටහන සකස් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- * ගම් මට්ටමේ ඉදි කිරීම් කටයුතු ක්‍රියාවේ යෙදීම සහ සුළු වාරි මාර්ග වැඩ අලුත්වැඩියා කිරීම.
- * නිෂ්පාදන ද්‍රව්‍ය අලෙවි කිරීම සහ බීජ, පොහොර සහ කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය බෙදා හැරීම.
- * රජයේ ආයතනවල සහ ප්‍රදේශයේ ගොවියන්ගේ සහයෝගය වැඩි දියුණු කිරීම සහ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම.
- * ගොවි ජනතාවට වැඩදායක වේ යැයි අදහස් කරන වෙනත් කටයුතු ගොවි ජන සේවා කොමසාරිස්ගේ අනුමැතිය ලබා ගෙන කිරීම.

ඉහත කාර්යයන්ට අමතර ව ගොවි මහතාන්ගේ කෘෂිකාර්මික අවශ්‍යතාවයන් අනුව ඔවුන්ගේ දියුණුවට හේතු වන ඕනෑම කටයුත්තක් ගොවි සංවිධානවලට කර ගත හැකි ය.

කෘෂි සංවර්ධනයට වැදගත් වන අධ්‍යාපනික ආයතන

ලංකාවේ කෘෂි සංවර්ධනයට දායක වන අධ්‍යාපනික ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත. ඒවා ප්‍රධාන වශයෙන් පහත ආකාරයට කාණ්ඩ කළ හැකි ය.

- * විශ්වවිද්‍යාල
- * කෘෂිකර්ම විද්‍යාල
- * ඩිප්ලෝමා පාඨමාලා පවත්වන වෙනත් ආයතන

විශ්වවිද්‍යාල

ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල බොහොමයකම කෘෂිකර්මයට අදාළ පාඨමාලාවන් පවත්වා ගෙන යනු ලබයි. කෘෂිකර්ම උපාධි පාඨමාලාවන්, ඒ ආශ්‍රිත වෙනත් ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවන්, විශ්වවිද්‍යාල බොහොමයක පවත්වා ගෙන යයි.

උදා : පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය, රුහුණ විශ්ව විද්‍යාලය, රජරට විශ්ව විද්‍යාලය, යාපනය විශ්ව විද්‍යාලය, මඩකලපුව විශ්ව විද්‍යාලය, වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය, සබරගමුව විශ්ව විද්‍යාලය, ඌව වෙල්ලස්ස විශ්ව විද්‍යාලය, නැගෙනහිර විශ්වවිද්‍යාලය හා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය

මෙ මගින් කෘෂිකර්ම උපාධිය ලබා දීම සිදු කරයි. මෙයට අමතර ව පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය මගින් කෘෂි තාක්ෂණය සහ කළමනාකරණය, ආහාර විද්‍යාව හා තාක්ෂණය යන පාඨමාලාවන් ද පවත්වා ගෙන යයි. එම පාඨමාලාවන්ට අමතර ව ඌව වෙල්ලස්ස විශ්ව විද්‍යාලයෙන් සත්ව විද්‍යාව, අපනයන කෘෂිකර්මය හා තේ තාක්ෂණය හා අගය එකතු

කිරීම පිළිබඳ පාඨමාලාවන් ද, සබරගමුව විශ්ව විද්‍යාලයෙන් ආහාර විද්‍යාව හා තාක්ෂණය පිළිබඳ පාඨමාලාවන් ද වයඹ විශ්ව විද්‍යාලයෙන් ආහාර විද්‍යාව හා පෝෂණය පිළිබඳ පාඨමාලාව ද පවත්වා උපාධි ලබා දීම සිදු කරයි.

විවෘත විශ්ව විද්‍යාලය මගින් කෘෂිකර්මයට අදාළ සහතික පත්‍ර හා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලා පවත්වයි. තවද, පේරාදෙණිය හා රුහුණ විශ්ව විද්‍යාලය කෘෂිකර්මයට අදාළ පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලාවන් පවත්වයි.

කෘෂිකර්ම විද්‍යාල

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පාලනය වන කෘෂිකර්ම විද්‍යාල අගුණකොළපැලැස්ස, කුණ්ඩසාලේ, පැල්වෙහෙර, වවුනියා යන ප්‍රදේශවල පවත්වාගෙන යයි. මෙම විද්‍යාල මගින් අවුරුදු 02ක කෘෂිකර්ම ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවන් පවත්වයි. මෙයට අමතර ව සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සත්ව පාලනය පිළිබඳ අවුරුදු 02 ක ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවක් කරදගොල්ල සත්ව පාලන විද්‍යාලයේ පවත්වයි. මෙම දෙපාර්තමේන්තුවටම අයත් කොටදෙණියාවේ පිහිටි සත්ව පාලන පුහුණු මධ්‍යස්ථානයෙන් ද ගොවීන්ට අවශ්‍ය පුහුණු වීම් ලබා දීම සිදු කරයි.

තවද අම්පාර හාර්ඩ් උසස් තාක්ෂණ ආයතනය, නයිවල උසස් තාක්ෂණ ආයතනය හා කොළඹ ඇක්ටිවිතාස් ආයතනය මගින් ද දැවුරුදු කෘෂිකර්ම ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවන් පවත්වා ගෙන යයි.

වෙනත් ආයතන

කෘෂිකර්මයට අදාළ අධ්‍යාපනික පහසුකම් ලබා දීමට රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතනයන් ද විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත.

රාජ්‍ය ආයතන ලෙස පේරාදෙණිය උද්භිද උද්‍යානයෙන් මල් සහ විසිතුරු ශාක පිළිබඳව මාස 3, මාස 6 ආදී කාල සීමාවන් සඳහා පුහුණු පාඨමාලා පවත්වයි.

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ ගන්නෝරුව සේවා සංස්කරණ අභ්‍යාස ආයතනයෙන් බිම් මල් වගාව, යෝගට් සෑදීම පිළිබඳ පුහුණු පාඨමාලා පවත්වයි. අනුරාධපුර පසු අස්වනු තාක්ෂණ ආයතනයෙන් වී, වෙනත් ධාන්‍ය සහ මාෂ බෝග ආදියෙහි පසු අස්වනු තාක්ෂණය පිළිබඳ පුහුණුවීම් ලබා දීම සිදු කරයි. උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ උසස් තාක්ෂණ ආයතන වන නයිවල, හාඩ්, ලබුදුව වැනි ආයතන මගින් කෘෂිකර්මය පිළිබඳ උසස් තාක්ෂණ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවන් පවත්වයි. තවද වෘත්තීය පුහුණු අමාත්‍යාංශයට අයත් කුලියාපිටිය සහ දඹුල්ල ප්‍රදේශයේ පිහිටි කාර්මික විද්‍යාල මගින් පාඨමාලා පවත්වයි. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවා සංස්කරණ අභ්‍යාස ආයතනය මගින් ද පුහුණු පාඨමාලාවන් පැවැත්වීම සිදු කරයි.

මෙයට අමතර ව රජයේ පාසල්වල 6--9 ශ්‍රේණිවල ප්‍රායෝගික තාක්ෂණ කුසලතා විෂය යටතේ ද, අ.පො.ස. සාමාන්‍ය පෙළ හා උසස් පෙළ විෂය නිර්දේශ හරහා ද දරුවන්ට කෘෂිකර්මය පිළිබඳ ව අවබෝධයක් ලබා දීමට රජය පියවර ගෙන ඇත.

ඉහත ආකාරයට රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන මගින් කෘෂි සංවර්ධනයට අදාළ අධ්‍යාපනික පහසුකම් ලබා දීමට කටයුතු කරයි.